

PRIVREDNA/GOSPODARSKA
KOMORA FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE

Broj 127/128 godina XIV decembar-prosinac/januar-sječanj 2014.

GLASNIK

ISSN 1840-0310

Avdo Rapa, predsjednik P/G komore FBiH, o detašmanima
**EKONOMSKA KRIZA I NEDOSTATAK
POSLOVA U BiH UZROK POTEŠKOĆA
KOD RASPODJELE**

Dr. Mehmed Behmen, predsjednik Sekcije obnovljivih izvora energije FBiH (SOIE)

**OBNOVLJIVA ENERGIJA,
TREND ILI IMPERATIV?**

ISSN 1840-0310

9 771840 031004

Javna rasprava

Nacrt Zakona o poštanskom prometu u FBiH

Nacrt Zakona o poštanskom prometu u FBiH je jedan u nizu zakona kojima se oblast poštanskog prometa u BiH treba regulisati kroz zakonodavni okvir. Razloge za donošenje novog zakona, predlagač, Federalno ministarstvo prometa i komunikacije, nalazi u činjenici da je važeći zakon na snazi od 2004. godine, a u periodu do danas je pretrpio određene izmjene i dopune, te da postoji obaveza njegovog usklađivanja sa državnim zakonom.

Novim zakonom o poštanskom prometu, postojeći zakon je izmijenjen u većem broju odredbi te je predviđeno i definisanje pojedinih pitanja koja su sada regulisana određenim podzakonskim aktima, a koja bi, prema mišljenju predlagača, trebala biti objedinjena kroz zakonodavni okvir.

Tekst Nacrta Zakona predložen od Vlade Federacije BiH je razmotren na sjednicama oba doma Parlamenta FBiH – Predstavnički dom na sjednici 24. 7. 2013. godine, a Dom naroda na sjednici održanoj 26. 9. 2013. godine.

Zastupnički dom PFBiH je donio Zaključak kojim se između ostaloga zadužuje predlagač da organizuje i provede javnu raspravu.

U skladu sa zahtjevom predlagača Zakona - Federalnim ministarstvom prometa i komunikacija, Privredna/Gospodarska komora FBiH je organizovala 7. 11. 2013. godine, Javnu raspravu o Nacrtu ovog zakona.

Zakonom o poštanskom prometu FBiH uređuju se osnovna pitanja organizacije, uslovi i način pružanja poštanskih usluga u unutrašnjem i međunarodnom poštanskom prometu, u skladu sa uslovima koji su utvrđeni Zakonom o poštama BiH (u daljem tekstu: Zakon o poštama), ovim zakonom, opštim i posebnim uslovima za obavljanje poštanskih usluga, aktima operatora poštanskog prometa, potvrđenim međunarodnim konvencijama i drugim međunarodnim aktima i ugovorima, a naročito opšti interesi

poštanskog prometa, principi i pravila poštanske politike, poštanske usluge, organizacija i upravljanje poštanskim prometom, nadzor i kaznene odredbe.

U prijedlogu novog Zakona o poštanskom prometu FBiH, prema mišljenju predlagača, usaglašene su odredbe koje se odnose na mase i cijene rezervisanih poštanskih usluga, što do sada nije bio slučaj. Takođe, vodilo se računa da je potrebno i sve ostale poštanske usluge dodatno precizirati, naravno koliko je to bilo moguće imajući u vidu postojeća rješenja u državnom Zakonu.

Uvodničar Javne rasprave je bio Kenan Osmanagić, stručni savjetnik u Ministarstvu prometa i komunikacija.

Višesatna rasprava obilovala je velikim brojem sugestija, primjedbi i prijedloga za poboljšanje teksta Zakona, a sve su bazirane na dosadašnjem iskustvu i dilemama koje

nameće primjena budućeg Zakona.

Generalna ocjena učesnika diskusije je da predloženi tekst Nacrta Zakona o poštanskom prometu FBiH objektivno predstavlja napredak i daje izvjesna poboljšanja, ali isto tako osvrt učesnika diskusije je otvorio brojna pitanja i dileme, te su u tom smislu iznesene i brojne primjedbe.

Predloženo je da se odredbe člana 1. Nacrta Zakona u kojima je navedeno da je ovaj zakon usaglašen sa državnim Zakonom, koriguju na odgovarajući način. S tim u vezi mišljenja učesnika su u značajnijoj mjeri različita. Ovo posebno se odnosi na ona privredna društva koja podržavaju potpunu liberalizaciju poštanskih usluga, u odnosu na stavove predstavnika poštanskih operatora u FBiH.

Generalne primjedbe učesnika su iznesene uz vrlo detaljna obrazloženja, kojom prilikom je ukazano i na posljedice koje mogu biti vrlo negativne ne samo po poštanske operatore, već i po druge subjekte koji se na našem tržištu bave pružanjem određenih poštanskih usluga. Između ostalog, zatraženo je pojašnjenje vezano za definiciju kurirskih usluga, odnosno da li ova definicija isključuje kurirske službe u općinama i sudovima, koji postoje kao organizacioni dijelovi organa.

Ukazano je da primjena ovog zakona stvara dodatne finansijske obaveze privrednim društvima iz oblasti komunalne privrede, što predstavlja dodatno opterećenja ionako teškog stanja u kome se većina komunalnih preduzeća nalazi. Posebno se ukazalo na doslovnu primjenu odredbi zakona koji regulišu rezervisane usluge. Istaknuto je da je najprihvatljivije rješenje za komunalna preduzeća ono što je najjeftinije, a to je isporuka računa preko kurirskih službi, dok je najskuplje poštom. U prilog isporuci računa preko kurirskih službi istaknuto je da ova usluga za komunalna preduzeća ima značaj zato što se istovremeno sa isporukom računa vrše i drugi poslovi koji su značajni za evidenciju korisnika usluga pojedinih preduzeća.

Budući da je na prijedlog Zakona iznesen veliki broj prijedloga za korekcijom, za očekivati je da tekst Zakona u konačnoj verziji, odnosno u daljoj proceduri usvajanja, pretrpi određene izmjene u odnosu na predloženu verziju.

Redakcija glasnika P/G KF BiH, info@kfbih.com

*Šretnu i uspješnu
2014. godinu
želi Vam
Privredna/Gospodarska
komora FBiH*

IMPRESUM

GLASNIK

GLASNIK
Privredne/Gospodarske komore
Federacije Bosne i Hercegovine
Godina XIV
decembar-prosinac/januar-sječanj 2014.
Adresa: Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine
- za Glasnik -
Branislava Đurđevića 10/IV
71000 Sarajevo
Kontakt: info@kfbih.com
Telefoni: 033/566 300, 217 782
Faks: 033/217 783
www.kfbih.com
Priprema:
Poslovni glasnik d.o.o. Sarajevo
Marka Marulića 2, 71000 Sarajevo
033 710 340
PoslovniGlasnikSarajevo@bih.net.ba

Avdo Rapa, predsjednik P/G komore FBiH, o detašmanima

EKONOMSKA KRIZA I NEDOSTATAK POSLOVA U BiH UZROK POTEŠKOĆA KOD RASPODJELE

U zadnje vrijeme digla se medijska prašina oko raspodjele detašmana. Bilo je pritužbi, nezadovoljstva, sumnji... Kako god, ovo je oblast vrlo dobro i precizno regulisana nizom postupaka i pravila, tako da se teško oteti utisku da je nerijetko sve to rezultat nepoznavanja stvarnog stanja

O tome kako se odvija proces djele detašmana razgovarali smo s Avdom Rapom, predsjednikom Privredne/Gospodarske komore Federacije Bosne i Hercegovine.

Šta su tačno detašmani?

Detašmani u BiH su naslijeđeni iz bivše Jugoslavije, a radi se o međudržvnom sporazumu sa Saveznom

Republikom Njemačkom o angažmanu naših građevinskih preduzeća na tržištu SR Njemačke, i to u oblasti građevine, montaže, izolaterskih poslova, pa i dobrim dijelom rudarstva. Ovi poslovi su preuzeti od bivše Jugoslavije nastankom ratnih dejtava u BiH i obavljali su se u administrativno stručnom smislu od strane odgova-

rajućih državnih - vladinih institucija do juna 1996. godine. U junu mjesecu 1996. godine, po zaključku tadašnje Vlade BiH, ovi poslovi su preuzeti od tadašnjeg Ministarstva za rad i socijalnu politiku. Prilikom preuzimanja BiH je imala ukupno cca 950 radnih dozvola. Privredna komora BiH je ove poslove obavljala u okviru sektora za građevinarstvo i proizvodnju građevinskog materijala, donosila odluke o dodjelama poslovnim subjektima koji su aplicirali na odgovarajući javni konkurs.

Detašman godina počinje 1. 10. svake godine i završava se 30. 9. naredne godine. Radi se o ugovorima o izvođenju radova u SR Njemačkoj od firme (izvođača radova iz BiH), za investitore isključivo iz SR Njemačke. Prema zadnjim tumačenjima pri-

S KONTINGENTOM HRVATSKE KONKURS NE BI BIO NI POTREBAN

Ukoliko bi se obezbijedio dio kontingenta od Republike Hrvatske, pretpostavljamo da konkurs u narednom periodu ne bi bio ni potreban. U FBiH u prošloj godini je apliciralo 185 poslovnih subjekata, a u ovoj godini 107, što je rezultat izmijenjenih uslova konkursa. Poslovni subjekti koji ne ispunjavaju uslove su odbijeni, što nije značajan broj. Dio kontingenta ustupljenog od Slovenije se dodjeljuje odvojeno, po uslovima iz međudržavnog sporazuma. Iskorištenje kontingenta na početku 2013/2014. godine je zadovoljavajuće u pogledu ovjerenih i aktiviranih ugovora, te se nadamo da ćemo uz odgovarajući monitoring Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH ovaj posao uspješno realizirati i u narednom periodu.

DOBROVOLJNO ILI OBAVEZNO ČLANSTVO – PITANJE BEZ ODGOVORA

Slijedom iskustava u Evropi, posebno u zemljama Evropske unije, preferira se obavezno članstvo, a imajući u vidu i vanjskotrgovinsku razmjenu BiH i FBiH sa EU i zemljama iz okruženja. Dakle, u ključnim zemljama sa kojima BiH ima najveću vanjskotrgovinsku razmjenu, komore su sa obaveznim članstvom i sa kvalitetno definisanim funkcijama, posebno u izvoznim poslovima. Takav sistem ima SR Njemačka, Italija, Francuska, Austrija, Hrvatska te ostale zemlje bivše Jugoslavije.

Zakon, kojim bi se vratilo obavezno članstvo u FBiH, već treću godinu je u proceduri donošenja, a što bi, kako se vidi iz obrazloženja, osposobilo asocijacije privrede (komore) da pojačaju svoje aktivnosti i pruže odogovarajući suport poslovnim subjektima u uređenju privrednog sistema i osposobljavanju za konkurencijski nastup u otvorenoj privredi kakva je prisutna u BiH. Ovdje treba pomenuti i potrebu da se strani investitori uključe u sistem komora u BiH. Trenutno je prisutna praksa da se svaka zemlja, čiji su investitori i vlasnici firmi u BiH, zasebno organizira u odgovarajuće asocijacije ili klubove, preko kojih vrši lobiranje za jače prisustvo na tržištu BiH. U nekim segmentima privrede formirane su asocijacije, u finansijskom sektoru (banke, osiguranja, fondovi), te u oblasti trgovine, posebno veleprodaje, u naftnom sektoru i nekim drugim sektorima, čime je ostavljen mali prostor za organiziranje u okviru komorskog sistema, a nužno je da budu organizirane u okviru zajedničkog komorskog sistema BiH, sa ciljem suzbijanja nelojalne konkurencije, što je posebno evidentno u ovom preiodu recesije i krize koja je zahvatila svijet.

U ključnim zemljama EU, posebno razvijenim, komore imaju tradiciju i obezbijeđenu ulogu, kao potpora privrednicima (poduzetnicima), posebno u izvoznim poslovima, poslovima carinskih dokumenata, boniteta, organiziranja sajmovi, izložbi i sl. (promocija), poslovima edukacije, registracije firmi (vođenje registra), certificiranje i slično.

Od 2004. godine članstvo u federalnoj i kantonalnim komorama je na dobrovoljnoj osnovi, što se odrazilo na obim i mogućnosti rada ovih, ekonomiji tako potrebnih, i za nadležne državne organe, nezaobilaznih asocijacija privrede.

Prema riječima Avde Rape, predsjednika P/GKFBiH, promjena načina prikupljanja članarine za komore u FBiH negativno se odrazilo na članstvo, a time i ukupan rad u Komori FBiH i komora kantona/županija.

Komore, dakle i bez prisustva u određenim značajnijim segmentima privrede imaju potporu infrastrukturnih dijelova, te uz vlastiti angažman opstaju i osposobljavaju se za obavljanje svojih funkcija.

Zahvaljujući razumijevanju predstavnika vlada i parlamenata na svim nivoima i međusobnoj koordinaciji komore obavljaju i poslove iz oblasti javnih ovlaštenja.

Raspoloženje za donošenje novog Zakona o komorama u FBiH postoji, što se da zaključiti iz dosadašnje procedure njegovog razmatranja u komisijama parlamenata.

U BiH i FBiH prisutan je određeni rivalitet između komora i asocijacija poslodavaca, što je i razumljivo u tranzicijskom periodu, uz napomenu da podržavamo sve aktivnosti koje doprinose jačanju privrednog sistema.

Članovi udruženja poslodavaca su vlasnici i direktori firmi, sa ciljem razmatranja pitanja iz oblasti ekonomsko-socijalnog dijaloga, te će se u nekom narednom periodu korektnim međusobnim odnosima i ovo pitanje prevazići i uspostaviti odgovarajuća saradnja na svim nivoima organiziranja.

mjene međudržavnog sporazuma, investitori mogu biti i iz drugih zemalja Evropske unije.

Kako se određuje broj detašmana?

Svake godine odgovarajuće međudržavno tijelo, sastavljeno od predstavnika Vijeća ministara BiH i Ministarstva za rad SR Njemačke, analiziraju primjenu Sporazuma i određuju broj detašmana za narednu detašmansku godinu, vodeći posebno računa o iskorištenosti radnih dozvola u prethodnom periodu i zaposlenosti, odnosno nezaposlenosti u SR Njemačkoj, u branši u kojoj se angažiraju strani izvođači. Treba napomenuti da i regije u SR Njemačkoj imaju svoje kvote, što je također važno kod prihvatanja ugovora i izvođenja radova.

Koliko dozvola ima BiH i kako se oni raspoređuju?

BiH trenutno raspolaže sa 2.000 radnih dozvola, koje se po Zakonu o vanjskotrgovinskoj politici obezbjeđuju i raspoređuju na entitete, po principu dvije trećine za FBiH i jedna trećina za Republiku Srpsku. Za ovaj dio posla nadležno je Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, koje je utvrdilo okvirne kriterije za raspodjelu i korištenje i ovlastilo komore za obavljanje operativno stručnih i tehničkih poslova. Treba napomenuti da je Republika Slovenija po posebnom Sporazumu prilikom ulaska u EU ustupila 800 dozvola BiH, o čemu su zaključeni odgovarajući međudržavni sporazumi, a što je znatno utjecalo na povećanje broja dozvola za BiH. Također treba napomenuti da zemlje bivše Jugoslavije imaju znatan broj dozvola, posebno Republika Hrvatska, od koje nadležne institucije iz BiH traže da primijeni isti princip za ustupanje dijela dozvola kao Slovenija. Taj postupak je u toku.

Kakva je uloga komora u ovom procesu?

Po međudržavnom Sporazumu i Zakonu o vanjskotrgovinskoj politici, operativno stručne i administrativne poslove u oblasti detašmana obavljaju komore, i to Vanjskotrgovinska/Spoljnotrgovinska komora BiH dio poslova koji se odnosi na registriranje i odobravanje ugovora (potpisnik ove institucije je registriran u Briselu), a komore entiteta dio poslova na razmatranju aplikacija i donošenju odluka o dodjelama na poslovne subjekte sa svoje teritorije. Firme iz Distrikta Brčko mogu aplicirati i apliciraju prema vlastitom opredjeljenju. Normativno uređenje postupka su instrukcije resornog ministra, u našem slučaju ministra vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, odgovarajući pravilnici, akti entitetskih vlada (uredbe, licence i slično, koje se navode u konkursu), pravilnici i poslovni ci nadležnih komisija u entitetima, te odluke o dodjelama i kriterijima, odnosno primjenu kriterija iz odgovarajućih instrukcija.

Kako se formiraju komisije?

U komisijama su uglavnom predstavnici poslovnih subjekata, korisnika, predstavnici ministarstva, V/STKBiH, a stručnu podršku pružaju stručne službe komora entiteta iz oblasti građevinarstva i proizvodnje građevinskih materijala. Često se postavlja pitanje kompetentnosti članova komisije, posebno sa aspekta sukoba interesa, što smatramo da nije sporno, s obzirom na tumačenja Svjetske banke kada su u pitanju tenderi i slično. Smatramo da je ovakav sastav komisije kompetentan u odnosu na sastav

koji bi bio iz stručnih službi ili stručnjaka iz djelatnosti. U prethodnom periodu, a ni sada nemamo problema, s obzirom da je komisija sastavljena od po jednog predstavnika iz svakog kantona značajnog korisnika radnih dozvola. Praksa je pokazala, a počevši od priprema i donošenja odluka 1996. godine, kada je ovlaštenje preuzeto, da je potrebno i svrsishodno odlukama komisije povećati broj u odnosu na ukupno raspoloživi kontingent, normalno vodeći računa o optimalnom iskorištenju kontingenta dozvoljenog od nadležnog tijela SR Njemačke i instrukcije Ministarstva. Radi se o tome da korisnici detašmana imaju dugoročne ugovore i poslovne aranžmane sa investitorima u SR Njemačkoj, te im ovakav pristup omogućava sigurnije ugovaranje i poslovanje.

Bitno je napomenuti je da u dosadašnjem periodu nije bilo prekoračenja kod korištenja ukupnog kontingenta, a neoficijelno se toleriše prekoračenje do cca 10%. Komo-

ZNAČAJNI FINANSIJSKI EFEKTI

Finansijski efekti rada u SR Njemačkoj su značajni, s obzirom na angažman 2.000 uposlenika dnevno i vrlo kvalitetne cijene po norma-satu, čime se obezbjeđuje znatan prihod.

re su svojim godišnjim ugovorima u dosadašnjem periodu utvrđivale da konkurs bude jedan i da ga oficijelno raspisuje V/STKBiH, kojim se utvrđuju načini i vrijeme apliciranja, načini i vrijeme donošenja odluka, kriteriji za dodjele i drugo u vezi sa realizacijom međudržavnog sporazuma i zakona.

Koji su problemi najizraženiji u ovom procesu?

U posljednje vrijeme, a zbog ekonomske krize i nedostatka poslova u BiH, značajan broj poslovnih subjekata, pa i onih koji su uglavnom izvodili radove u BiH prijavljuju se na konkurs, i s obzirom na ispunjavanje osnovnih, ključnih uslova, imaju sve potrebno za značajnije dodjele, što je dovelo do dodatnih poteškoća kod raspodjela, ako se ima u vidu ukupan broj radnih dozvola. Međuentitetskih problema kod korištenja detašmana u dosadašnjem periodu nije bilo.

U posljednje vrijeme je izostala i kvalitetna komunikacija sa predstavnicima SR Njemačke, kako na međudržavnom nivou tako i komunikacija sa operativno-stručnim poslovima u destinacijama u SR Njemačkoj, nadležnim za ovaj dio posla za BiH. Napominjem da smo u prethodnoj detašmanskoj 2012/2013. godinu iskoristili de-

BORAVAK U NJEMAČKOJ JE KONTROLISAN

Po propisima SR Njemačke, koji se često mijenjaju, boravak uposlenika iz BiH je kontrolisan, sa određenim pauzama, sa ciljem obezbjeđenja ili kontrole boravka i ostvarivanja određenih prava.

tašman u procentu od 101%, što je za pohvaliti, a imajući u vidu da neiskorištenje povlači i smanjenje broja dozvola. Također napominjem da je u posljednje vrijeme uspostavljena kvalitetna saradnja sa nadležnim institucijama u SR Njemačkoj i da se odnosi odgovarajuće relaksiraju.

Kakva je saradnja sa nadležnim ministarstvom?

Sa predstavnicima Ministarstva saradnja je vrlo dobra i

stalna je, uz napomenu da smo u tekućoj godini imali par sastanaka sa ministrom i njegovim saradnicima, što je rezultiralo i kvalitetnom koordinacijom poslova.

Da li je bilo nekih novina u detašmanskoj godini koja je

GDJE PO RADNE DOZVOLE?

Radne dozvole se dobivaju preko Konzularnog odjeljenja u Ambasadi SR Njemačke u Sarajevu, što se obavlja organizirano u odgovarajućim službama komora.

tek započela?

U detašmanskoj 2013./2014. godini su unekoliko promijenjeni uslovi za apliciranje, posebno kad je konzorcijalni nastup u pitanju, čime je smanjen broj aplikanata, kao i uslovi vlastitog statusa aplikanata u SR Njemačkoj. Komisija je također za pomenuti period donijela odluke o dodjelama radnih dozvola, tačno po instrukciji Ministarstva, s tim da je neophodno odgovarajućim kriterijima i kontrolom korištenja omogućiti korisnicima detašmana i povećano ovjeravanje ugovora u odnosu na odluke, vodeći računa o iskorištenosti, koje se prate po mjesečnim izvještajima nadležnih organa SR Njemačke. Do kraja ove godine sa predstavnicima V/STKBiH planiramo održati sastanak u SR Njemačkoj, na kome ćemo razmotriti sve aspekte raspodjele i korištenja detašmana, ovjeravanja ugovora, novih propisa u SR Njemačkoj i drugoga, kako bi firme bile sigurne kod ugovaranja i izvođenja radova. ○

Dr. Mehmed Behmen, predsjednik Sekcije obnovljivih izvora energije FBiH (SOIE)

Obnovljiva energija, trend ili imperativ?

U skladu s pravima, obavezama i djelatnošću privrednih komora u BiH i u svrhu pomoći domaćoj privredi, i pokrenut je rad Sekcije obnovljivih izvora energije (SOIE). Sekcija je osnovana 2009. kao privredno-interesno udruženje u okviru Privredne /Gospodarske komore Federacije Bosne i Hercegovine.

Članovi sekcije raspoređeni su u devet strukovnih grupacija, među kojima su: investitori/developeri proizvođači opreme i komponenata; isporučioци; razvojne i projektne organizacije, fakulteti, stručne organizacije i udruženja. Programom rada Sekcije OIE utvrđene su aktiv-

držku i saradnja s timom za pregovore s EU; informiranje i podršku pri korištenju predpristupnih fondova, te sudjelovanje u razvojnim i ostalim programima EU.

Utjecaj na mjere državne ekonomske politike, kroz informiranje i uključivanje članova Sekcije u pripremu i do-

nosti u cilju jačanja, promoviranja i šire primjene obnovljivih izvora energije.

Možete li nam, u najkraćem, navesti glavne aktivnosti i strukturu Sekcije?

- Uz kontinuirano usklađivanje međusobnih interesa članova Sekcije te zastupanje i promociju tih zajedničkih interesa pred nadležnim organima i drugim institucijama i udruženjima, naš rad se strateški usmjerava na:

Praćenje razvoja sektora obnovljivih izvora energije, sudjelovanjem kroz rasprave, mišljenja i prijedloge u pripremi i donošenju zakonske i podzakonske regulative nužno potrebne za razvoj i realizaciju projekata obnovljivih izvora energije; sudjelovanje u pripremi, donošenju i provedbi *politike, strategije i programa energetskeg razvoja*, kroz saradnju sa ministarstvima i tijelima uprave nadležnim za područje korištenja obnovljivih izvora energije.

Pomoć u procesu pristupanja BiH članstvu EU, kroz kontinuirano praćenje aktivnosti prema *Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju BiH Evropskoj uniji*, stručnu po-

nošenje značajnijih mjera ekonomske politike (porezi, carine, kreditna politika, investicije, itd.) koje su od interesa za njihovo poslovanje i razvoj; kroz saradnju s nadležnim ministarstvima, Fondom za zaštitu okoliša i Razvojnog bankom.

Obrazovanje i primjena novih tehnologija, kroz saradnju s obrazovnim ustanovama i institucijama radi poticanja i organiziranog pristupa problematici obrazovanja iz područja razvoja i primjene novih tehnologija korištenja obnovljivih izvora energije.

Promocija, korištenja obnovljivih izvora energije na svim nivoima (državna uprava, lokalne zajednice, mediji); sudjelovanje na stručnim i poslovnim skupovima, prezentiranje problematike poslovanja i razvoja OIE. Informisanje i pokretanje donošenja zakonske regulative, stvaranje pozitivnog poslovnog okruženja radi perspektive ulaganja i kooperacije.

Unutar Sekcije imamo 9 grupacija (energija vjetra; energija sunca; male hidroelektrane; biomasa, biopljin i biogori-

va; geotermalna energija; energetska efikasnost; proizvođači i isporučio opreme za OIE; razvojne, projektne, konsultantske i uslužne organizacije i za naučno-istraživački rad i nove tehnologije, koji su nosioci aktivnosti Sekcije. Formiran je i Odbor Sekcije za obnovljive izvore energije koji predstavlja koordinaciono tijelo koji čine voditelji pojedinih Grupacija, kao predstavnici privrednih društava i institucija koji se ujedno i bave konkretnom djelatnošću (Energy 3 d.o.o. Mostar, Univerzitet Mostar, Intrade energija d.o.o. Sarajevo, Univerzitet Tuzla, CETEOR d.o.o. Sarajevo, Impro Impex – Centar za obnovljive izvore, Akademija nauka i umjetnosti – ANUBiH)

Kakav je trenutni položaj Obnovljive energije u sveukupnom energetske sektoru BiH?

- Energetski sektor jedan je od glavnih izvora onečišćenja uopće. Na globalnom nivou emisije ugljičnog dioksida, kao posljedica korištenja fosilnih goriva, doprinose 61% ukupnih emisija stakleničkih plinova. Službena evropska statistika navodi kako, usljed lokalnog zagađenja zraka, prosječni građanin EU živi 8,6 mjeseci kraće.

Prognoze Međunarodne agencije za energiju predviđaju u svom baznom scenariju godišnji rast potrošnje energije od 1,6 %, i to u slučaju nedonošenja novih mjera energetske efikasnosti, a posljedice takvog scenarija po klimatski sistem planete mogu biti katastrofalne.

Osim prijeteći vezane za klimatske promjene, postoje još neki izuzetno jaki poticaji za promjenom klasičnog načina dobijanja energije, kao što je **smanjenje svjetske proizvodnje nafte, ubrzani razvoj tehnologija za korištenje obnovljivih izvora energije i mjere energetske efikasnosti, odnosno proizvodnja tzv „negawata“**.

EU usvojila je energetske-klimatski paket politika i zakona koji se zasniva na dva glavna cilja: zakonski obavezno 20% učešća obnovljivih izvora energije do 2020. godine i povećanje energetske efikasnosti za 20% u istom periodu, čime bi se količina potrošene energije u budućnosti smanjivala, a ne više rasla (npr. SAD traži dostizanje cilja od 80% "čiste energije" do 2035., osiguravanje ultra brzog željezničkog prijevoza za 80% populacije do 2015. i milijun električnih vozila do 2015.).

Šta je to što se mora promijeniti u energetske politici BiH da bi obnovljiva energija dobila važnost koju zaslužuje?

- Pa u najkraćem, BiH nema energetske politiku niti planski pristup razvoju energetike općenito! Još uvijek ne iskorištavamo blagodatne raznolike ponude vlastitih prirodnih energetske resursa. BiH troši značajno više energije (oko 2,5 puta) po jedinici bruto domaćeg proizvoda od razvijenih evropskih zemalja. Procjena ukupnog ener-

getskog proizvoda na nivou BiH iznosi oko 1,75 milijardi eura ili 30% BDP-a. Nije teško izračunati koliko bi BiH (privreda i građani) dobila samo povećanjem energetske efikasnosti za 20%.

Jedna od pogreški u našem energetske sektoru je to što je javnim energetske preduzećima (u vlasništvu BiH) prepušteno da se bave gradnjom svih novih **baznih** i odabranih ili najkvalitetnijih obnovljivih elektrana, dok se preostali izvori obnovljive energije i energetske efikasnost ostavljaju na inicijativu privatnim domaćim i stranim investitorima i nevladinom sektoru. Takva politika na prvi pogled izgleda **državna**, međutim zbog prirodne inertnosti javnih preduzeća, takva **podjela posla** se ne provodi dosljedno i to predstavlja ograničavajući faktor u intenzivnijem razvoju obnovljivih izvora energije i pripadajuće industrije.

Možete li navesti neki primjer dobre prakse u EU?

- Pored zajedničke EU energetske i klimatske politike u zemljama članicama postoje brojni primjeri uspješnog razvoja održive energetike na državnim i lokalnim nivoima. U ovom kontekstu, možemo istaći par primjera dobre prakse koje bi mogle poslužiti kao uzor našim odgovornim institucijama.

Grad München je primjer velikog grada sa usvojenim finansijskim i tehničkim planom da do 2025. godine proizvodi 100% električne energije iz obnovljivih izvora. München će postati prvi veliki evropski grad u kojem će privatni potrošači (domaćinstva) biti snabdijevani električnom energijom isključivo na obnovljive izvore u vlasništvu grada. Sada se koristi električna energija proizvedena na okolišno prihvatljiv način u kombinaciji 75% energije iz elektrana koje koriste kogeneraciju i 25% iz elektrana koje koriste obnovljive izvore energije. Do 2025. planirano je da se uloži devet milijardi eura u vjetroelektrane, geotermalne, solarne i hidroelektrane i pogone na biomasu.

Naselja iz regije Banska Bistrica iz Slovačke, također su primjer dobre prakse lokalne zajednice gdje je uspješno proveden projekt supstitucije (zamjene) starih postrojenja za grijanje na ugalj sa 21 kotlom za grijanje na biomasu (otpadno drvo). Projekt je finansiran iz Evropskih strukturalnih fondova, a grijanje postrojenja započelo je 2010. godini u suradnji sa općinama koje su i glavni korisnici projekta. Očekivani uticaji projekta su smanjenje ukupne emisije CO₂ za približno 8.500 tona u 10 godina, a slijede i procedure uvođenja energetske efikasnosti u javne zgrade i dr.

Otkud nam sredstva za investicije u održivu energetiku u BiH?

- Najčešće opravdanje odgovornih institucija u BiH za neaktivnost na području korištenja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti je navodni nedostatak finansijskih sredstava, što ne odgovara istini. U pitanju je, po mom mišljenju, nedostatak političke vizije i volje. Nužna je potreba za boljom i efikasnijom organizovanosti sektora energetike u BiH i radi boljeg nastupa unutar i van zemlje i mogućnosti korištenja raznih mehanizama i fondova za podršku energetske efikasnosti i obnovljivim izvorima energije. Na primjer, na regionalnom stručnom skupu "Mehanizmi podrške za energetske efikasnost na Zapadnom Balkanu", održanom oktobra 2010. godine u Beču, navedeno je preko 30 programa kreditiranja za

projekte energetske efikasnosti, sa ukupnim iznosom raspoloživih sredstava od oko 1,3 milijarde eura. Ali, zbog nezainteresiranosti naše vlade i brojnih birokratskih barijera, ne znam da li je ijedan projekat u BiH iz tih sredstava do sada finansiran.

Kakvi su potencijali za otvaranje novih radnih mjesta u sektoru OE u BiH?

- Prema podacima sa raznih stručnih skupova, došlo se do nekih veličina zapošljavanja, za područje vjetroenergetike, koji pokazuju prosjek od 2,5 radna mjesta po instaliranom megavatu, od čega 65% se odnosi na proizvodnju opreme.

Pošto je potencijal u BiH 1.200 MW, to znači da se dolazi do brojke od oko 3.000 radnih mjesta direktno ili 10.000 inducirano. Ako se uzme u obzir i činjenica da se time otvaraju radna mjesta u širem radijusu (kod proizvodnje npr. biogoriva otvaraju se radna mjesta u poljoprivredi, transportu, prikupljanju sekundarnih sirovina...) dolazimo do grubih procjena da se na području kogeneracije (toplotna i električna energija) domaća proizvodnja biomase (peleti, briketi, drvena sječka) može računati na oko 1.000 direktnih i 5.000 indirektnih radnih mjesta!

Kako vidite trenutni položaj OE spram konvencionalne?

- Postrojenja obnovljivih izvora su u investicionoj fazi i dalje skuplja od konvencionalnih. Bez obzira na to mnoge zemlje posebno one iz EU idu prema sve većem iskorištavanju obnovljivih izvora, za što postoje racionalni razlozi. Poznato je da EU troši preko 500 milijardi eura godišnje na uvoz raznih energenata, što je veliki izdatak. Zato su nastale i ideje da se jedan dio tih sredstava preusmjeri na domaću proizvodnju iz obnovljivih izvora, da se ne bi više plaćalo za tu vrstu energije, ali će konačna korist biti višestruka. Dobar primjer u tom smislu je Danska, gdje su prije 15 godina pokrenuli razvoj pripadajuće industrije sa intenzivnom izgradnjom vjetroelektrana. Danas imate činjenicu da je učešće VE u toj zemlji premašilo 24%, a danski proizvođač vjetroturbina Vestas je među najvećim u svijetu!

Kako vidite ulogu domaćih javnih elektroprivreda i domaće industrije u izgradnji obnovljivih izvora energije?

- Dobro je za početnu fazu da i javne elektroprivrede ulaze u obnovljive izvore energije, ali je isto tako važno da ne koriste svoj monopolistički položaj na neprimjeren način. Naime, sve javne elektroprivrede razvijaju najmanje po 10-tak projekata vjetroenergije odabirući što više najboljih lokacija i to po principu što više! Pri tome zadužuju državu kod stranih banaka i u mogućnosti su da određuju načine djelovanja za ostale investitore (privatne domaće i strane). S obzirom da su iste povezane sa mnogim saglasnostima ili aktivnostima oko priključaka koji ovise i o njima (EPBiH, EPHZHB i ERS i njihovi operatori distribucijskog sistema), to čini da je njihova aktivnost u ovom segmentu zaista upitna u smislu privlačnosti privatnog kapitala, odnosno sveukupnog razvoja ovog energetskeg segmenta.

Činjenica je da se veoma brzo, za godinu-dvije dana, pod uslovom da je ispitana lokacija, može realizirati jedan vjetropark. Ono što može biti prepreka je postavljanje granice mogućnosti od strane elektroenergetskog sistema

za preuzimanje električne energije. Nezavisni operater sistema (NOS) je postavio kriterije (prema naručenoj studiji Energetskog instituta Hrvoje Požar) kojim se smatra da snaga od 350 MW do 2020. godine u ovom trenutku za EES BiH predstavlja izvjesno ograničenje. To je samo 2,8% od ukupno proizvedene električne energije u BiH koja čini zelenu energiju. Važno je znati da hidroenergija obnovljivi izvor energije, ali samo hidroelektrane do 10 MW instalisane snage predstavljaju čiste obnovljive izvore tj. **zelenu energiju** koja se kao takva tretira.

Onima koji se ozbiljnije bave obnovljivim izvorima data obrazloženja nisu uvjerljiva kako sa tehničkih tako ni sa sistemsko-upravljačkih aspekata. Svima je poznato da vjetroelektrane raspolažu sa vrlo sofisticiranim prognostičkim sistemima koji u kombinaciji sa drugim sistemima mogu da smanje ograničenja. Prema dobijenim informacijama sa stranice Sistem Operatora Danske, 13.9.2011. godine vjetroelektrane su proizvodile 64% od ukupne proizvodnje električne energije (trenutno učešće vjetroenergije u Danskoj je 24%, a plan za 2020. je 30%).

Nažalost, ni za obnovljive ni za konvencionalne izvore nemamo vlastitu proizvodnju opreme. Šteta je da se ni

stubovi za vjetroelektrane ne proizvode u BiH, već domaće firme izvode samo građevinske radove. Država bi trebala pomoći i naći način da stimulira ugradnju domaće opreme, pod uslovom da zadovoljava sve važeće tehničke norme koje omogućuju i izvoz.

Da li nam je potrebno neko nezavisno stručno tijelo za obnovljive izvore energije?

- Mi smo u Mostaru, uz podršku Univerziteta i materijalnu podršku firme Impro Impex (prve domaće kompanije za istraživanje vjetroenergetskih potencijala prema međunarodnim standardima) i u njenom sklopu, pokrenuli **Centar za obnovljive izvore energije**, koji se bavi istraživanjem i razvojem projekata obnovljivih izvora energije sa naglaskom na vjetar i sunce. Prema tome, dobro sam upoznat sa tehničkim, koji su manje - više slični svugdje u svijetu, a posebno sa administrativnim problemima, koji su specifični za BiH u ovoj oblasti i sa kojima strani investitori teško izlaze na kraj.

U procedurama za dobijanje saglasnosti postoji mnogo nejasnoća, nedorečenosti, različitih nivoa i mnogo truda koji može da traje više godina da bi se obezbijedilo više desetina raznih dokumenata koliko je potrebno da bi se neki elektroenergetski objekat počeo graditi. Navest ću samo neke **naše** prepreke kao što su pojave diskriminacije (različiti tretmani kod npr.dobija-

ja koncesija ili nekih saglasnosti zbog raznoraznih interesa) ili pojavu neznanja, nesnalaženja ili nehtijenja u labirintu propisa da se u redovnoj proceduri i bez koruptivnih radnji završi posao dok istovremeno za *neke* mogu da važe i skraćene procedure. Uzroci leže u najčešćoj kombinaciji političko-stranačkih interesa sa ličnim interesima kroz negativnu kadrovsku selekciju. Kad nema *voljnih elemenata* da se nešto uradi, postavljaju se tzv. birokratske zamke kako bi se sve vrtjelo u krug dok potražilac ne shvati zbog čega to tako dugo (možda i godinama) traje i na kraju ili zatraži neke druge neformalne (koruptivne) mehaniz-

me ili izgubi strpljenje i odustane od posla i prepusti ga nekom drugom. Zbog svega toga ozbiljni investitori ako već dolaze kod nas, onda ulaze u ove poslove sa niskim budžetom.

Zato treba postojati neko tijelo oslonjeno na državne institucije, čija će obaveza biti praćenje procedura, investicija i poslovanja energetskog sektora, kao što je npr. Centar za obnovljive izvore energije, koristeći pri tome stečena iskustva. To tijelo treba koordinirati i investitorima pomagati u rješavanju administrativnih barijera, dakle pomagati kod prevladavanja prepreka koje proizilaze iz neharmoniziranosti zakona i nedostatka integracije poslovnih

procesa, što se reflektuje na pojavu neformalnih procesa. Isto tako, Centar bi trebao imati stručni autoritet kako bi mogao predlagati poboljšanja regulative (izmjene i dopune zakonskih i podzakonskih akata i donošenje tehničkih normi), te sugerirati moguće i potrebne kapacitete i dinamiku izgradnje postrojenja kod donošenja važnih odluka.

Važno bi bilo držati se opredjeljenja da se nijedan investitor, ako želi graditi energetski objekat, ne sprečava da to i učini.

Kako stvoriti uvjete za razvoj industrije OIE u BiH i koja je uloga Sekcije?

- Dobro bi bilo kada bi se prilikom izgradnje postrojenja za korištenje OIE, sve ono što se može proizvesti i nabaviti u domaćoj proizvodnji ugradilo iz te proizvodnje, bez obzira što ne bi bilo tako jednostavno, ali je sigurno moguće u velikom dijelu. Regulativa treba da promovira strateško opredjeljenje kojim se investitorima daje do znanja da se to od njih očekuje. Država treba pomoći domaćoj industriji u dostizanju tehnološke razine kakvu imaju strani proizvođači opreme i dijelova kroz olakšice prilikom povezivanja sa investitorima iz zemalja koje prednjače u korištenju OIE, pri tom koristeći njihova znanja i iskustava. U tom slučaju treba koristiti mogućnost da se uz maksimalnu podršku države dijelovi i komponente vjetroelektrana i drugih postrojenja obnovljivih izvora energije rade u kooperaciju sa već afirmisanim stranim firmama.

U okviru P/GKFBiH imali smo pokušaj formiranja Klastera za OIE inicirajući izradu kataloga domaćih proizvođača opreme, međutim zanimljivo je da je odziv bio vrlo slab, tako da i ovim putem pozivam domaće i potencijalne proizvođače da se kroz etablirane forme organiziraju kako bi pronašli svoje mjesto u ovoj perspektivnoj oblasti.

Redakcija glasnika P/G K F BiH, info@kfbih.com

FBiH

Institucionalni oblik šumskog sektora

Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva FBiH je u procesu izrade „Šumarskog programa FBiH“ kojim će se definirati glavni ciljevi, principi i generalne smjernice za trajno gospodarenje šumama FBiH.

Javna rasprava za Nacrt studije iz ovog programa „Institucionalni okvir šumarskog sektora FBiH“ održana je 26.11.2013. godine u Sarajevu, na kojoj su učestvovali predstavnici šumarskog sektora, privrednih komora, institucija vlasti, nevladinih organizacija.

U studiji je izvršena detaljna analiza postojeće šumarske politike, zakonodavstva i organizacije sektora šumarstva u FBiH na svim nivoima vlasti (FBiH, kantoni, općine) sa izradom prijedloga naučno-stručnih osnova i smjernica za unapređenje njegovog zakonodavno-političkog okvira, uz poštivanje intersektorskog pristupa u specifičnom socio-ekonomskom, političkom i ekološkom okruženju i uz uvažavanje procesa međunarodne šumarske politike i regulativa EU.

Š.A.

Standarde bh. drveta neophodno prilagoditi evropskim

Inicijalno ispitivanje drveta (ITT Ispitivanje)

Firma „Prominvest- Stupčanica“ iz Olova se obratila Grupaciji drvne industrije i šumarstva Privredne /Gospodarske komore Federacije BiH jer je dobila informaciju da se drvo namijenjeno za konstrukcije ne može izvesti bez posjedovanja certifikata- potvrde koja dokazuje da je izvršeno inicijalno testiranje drveta i da je ispitivanje usaglašeno sa EN standardom 14 081-1+A1.

S obzirom da je cijena navedenog certifikata veoma visoka (između 34.000 i 38.000 €), prema ponudama dobivenim od Instituta iz Slovenije i Austrije, Zavod za građevinarstvo Slovenije ZAG je sugerisao da se na nivou Bosne i Hercegovine može obaviti certificiranje i dobiti jedan certifikat koji mogu koristiti kompanije koje izvoze konstrukciono drvo.

Iz raspoloživih informacija dobivenih od Zavoda za građevinarstvo ZAG Slovenija i Instituta Holz Forchung Austrija, vidi se da je neophodno svoje standarde prilagoditi standardu EN 14 081-1+A1 i nakon toga provesti inicijalno ispitivanje tvrdoće drveta za konstrukcije.

Od Instituta za standardizaciju BiH smo obaviješteni da je standard EN 14081-1:2005+A1:2011, Timber structures - Strength graded structural timber with rectangular cross section - Part 1: General requirements, usvojen kao bosanskohercegovački standard BAS EN 14081-1+A1:2012, Drvene konstrukcije - Klasifikacija prema nosivosti konstrukcijskog drveta pravougaonog poprečnog presjeka - Dio 1 : Opšti zahtjevi i objavljen u Glasniku Institut br.

3/2012. Na taj način stvoreni su uslovi za provođenje Inicijalnog testiranja drveta.

Također, od Zavoda za građevinarstvo ZAG Slovenija smo naknadno obaviješteni da je Projekat ispitivanja konstrukcionog drveta smrče/jele bio podržan od strane nacionalne Agencije za istraživanje (80%) i industrijskih partnera (20%) - četiri najveća pogona za obradu drveta u Sloveniji. Istraživanje su vodili Građevinarski fakultet, Zavod za građevinarstvo – ZAG i Fakultet za obradu drveta Slovenije.

Na nedavno održanom sastanku Asocijacije drvne industrije i šumarstva Vanjskotrgovinske/Spoljnotrgovinske komore BiH zaključeno je da V/SKBiH organizira sastanak na kojem treba pozvati institucije i kompanije koje bi se mogle organizaciono i finansijski uključiti u realizaciju ovog projekta, kako bi se dobio jedinstveni certifikat na nivou BiH, koji će zainteresirane firme moći da koriste prilikom izvoza drveta namijenjenog za konstrukcije.

VTK/STK BiH

Mogućnosti za bh. prerađivače drveta

Inicijativa za dobivanje bh. sertifikata za izvoz konstrukcionog drveta u EU

UV/SKBiH, a na osnovu zaključaka sa posljednje sjednice Odbora Asocijacije drvne industrije i šumarstva V/SKBiH, održan je sastanak 4.12.2013. u cilju sagledavanja mogućnosti organiziranja procesa Inicijalnog (ITT ispitivanja) konstrukcionog drveta u BiH i dobivanja jedinstvenog sertifikata na nivou BiH za drvo namijenjeno izvozu. Inicijativa za dobivanje jednog sertifikata u BiH, koji će koristiti svi oni koji to drvo izvoze, proistekla je zbog izuzetno visokih cijena sertifikata koje izdaju instituti u Austriji i Sloveniji.

Sastanak je održan u organizaciji Asocijacije, a prisustvovali su predstavnici instituta i fakulteta iz oblasti građevinarstva i drvne industrije, kao i predstavnici kompanija koje izvoze konstrukciono drvo ili ugrađuju u finalni proizvod namijenjen izvozu.

U široj raspravi je konstatovano da instituti i fakulteti u Bosni i Hercegovini imaju dosta opreme i mogu da izvrše veliki broj ispitivanja, ali nemaju međunarodnu akredita-

ciju za ITT ispitivanje konstrukcionog drveta.

Zaključeno je da instituti i fakulteti dostave informacije o tome koje vrste ispitivanja mogu da urade, a da se nakon toga od Instituta za akreditaciju BiH BATA sagleda mogućnost akreditiranja instituta koji bi u dogledno vrijeme bio međunarodno akreditovan za navedena ispitivanja i izdavao sertifikat koji će koristiti sve kompanije koje izvoze drvo za konstrukcije na tržište EU.

VTK/STK BiH

Sarajevski kanton organizirao međunarodnu konferenciju o šumama

Najznačajniji prirodni resurs Kantona su šume

Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo u suradnji sa Šumarskim fakultetom Univerziteta u Sarajevu organiziralo je 29.11.2013. godine međunarodnu konferenciju posvećenu šumama KS pod nazivom „Šume najznačajniji prirodni resurs kantona sarajevo“.

BiH jedna od šumom najbogatijih država u Evropi i svijetu. Čak 53% njene kopnene površine pokriveno je šumom i šumskim zemljištem. Imajući u vidu funkcije šume i činjenicu da šume i šumska zemljišta zauzimaju značajnu površinu u KS, jasno je da upravljanje i privre-

divanje šumama i šumskim zemljištem predstavlja vitalni državni interes.

Na konferenciji je bilo riječi o šumskim resursima, brediranju šuma, upravljanju šumama, gospodarenje šumama, problemima sa kojim se suočavaju institucije i poduzeće JKP Sarajevo šume na terenu. Predstavljene su i projekti koji će biti realizirani i time povećati iskorištavanje šumskih potencijala i povećati ponudu za turizam.

Š. A.

JP Elektroprivreda HZ HB d.d. Mostar

Profitabilna i društveno odgovorna firma

JP Elektroprivreda HZ HB d.d. Mostar osnovana je 28. kolovoza 1992. godine i od tada djeluje u 35 općina Federacije Bosne i Hercegovine. Od 28. travnja 2004. godine posluje kao dioničko društvo, a temeljni se kapital poduzeća sastoji od 10% dioničkoga i državnoga kapitala od 90%.

JP Elektroprivreda HZ HB d.d. Mostar električnu energiju proizvodi u sedam hidroelektrana instalirane snage 852 MW, i to HE Rama, CHE Čapljina, HE Mostar, HE Jajce I i Jajce II, HE Peć Mlini i HE Mostarsko blato.

Preduzeće raspolaže s oko 12.000 kilometara distributivne zračne i podzemne mreže, naponske razine 10, 20 i 0,4 kV, te oko 300 kilometra 35 kV mreže. JP Elektroprivreda HZ HB d.d. Mostar s 31. prosincem 2012. godine opskrbljivala je 189.005 aktivnih kupaca električne energije.

Pouzdana, sigurna i kvalitetna opskrba električnom energijom

U preduzeću danas radi 1.870 uposlenika, dobre kvalifikacijske strukture, a od tog broja je oko 500 VŠ i VSS stručne spreme. Oni su najvažniji kapital ovoga poduzeća, a svjesni potrebe za stalnim usavršavanjima i sustavnom edukacijom usprkos ekonomskoj krizi, nastojimo održati kontinuitet ulaganja u ovaj segment djelovanja, kao i dugogodišnju praksu dodjele stipendija i omogućavanja mladim osobama obavljanje pripravničkoga staža.

Osnovne odrednice poslovne politike Elektroprivrede

HZ HB su pouzdana, sigurna i kvalitetna opskrba električnom energijom kupaca na svim naponskim razinama, kao i osiguranje nedostajuće količine električne energije. Razvoj distribucijske mreže i opskrbe, te širenje poslovanja i povećanje konkurentnosti na tržištu BiH i elektroenergetskome tržištu jugoistočne Europe.

Nastavak započetih i pokretanje novih projekata sukladno odlukama većinskoga vlasnika poduzeća Vlade Federacije BiH, primjena suvremenih standarda u poslovanju, smanjenje gubitaka na mreži, kontrola i smanjenje troškova poslovanja, te zadržavanje postignutoga stupnja naplate potraživanja za isporučenu električnu energiju. Uspješno upravljanje i nastavak ulaganja u kadrovske potencijale i trajno usmjerenje ka stalnome povećanju zadovoljstva uposlenika i svih kupaca električne energije.

JP Elektroprivreda HZ HB d.d. Mostar je kvalitetna, pouzdana i sigurna proizvodnja, distribucija i opskrba električnom energijom te razvoj novih elektroenergetskih kapaciteta prema razvojnim potrebama korisnika, a u skladu s planovima razvoja BiH.

U ostvarenju misije JP Elektroprivreda HZ HB d.d.

Mostar slijedit će opredjeljenja održivosti ukupnoga razvoja i provedbi svjetskih iskustava i spoznaja u elektroenergetskim djelatnostima, te opredjeljenja ekonomičnosti u poslovanju i razvoja kadrova potrebnih elektroprivrednim djelatnostima i pomoći partnerima u sličnim djelatnostima. JP Elektroprivreda HZ HB d.d. Mostar ima posebnu ulogu u procesu integracije BiH u europski elektroenergetski gospodarski prostor.

Postati pokretačem privrednog razvoja BiH

JP Elektroprivreda HZ HB d.d. Mostar želi postati temeljnim pokretačem ukupnoga gospodarskog/privrednog razvitka u područjima rasprostranjenosti svoje djelatnosti, a u području Bosne i Hercegovine biti konstruktivni čimbenik ukupnoga razvitka.

Svi naši programi razvoja moraju otvarati vizije ukupnoga razvoja drugih djelatnosti, a time i boljitka građana BiH i to prvenstveno kroz viđenje svoga napretka kroz razvoj elektroenergetskoga sustava.

Prioritetni srednjoročni poslovni cilj JP Elektroprivreda HZ HB d.d. Mostar odnosi se na iznalaženje rješenja uravnoteženja proizvodnje prvenstveno obnovljivim izvorima i rastućih potreba za električnom energijom, uz uvažavanje načela održivosti, a time i smanjenja uvoza energije. To će opredjeljenje biti popraćeno uspostavljanjem sustava upravljanja kvalitetom, okolišem i rizicima poslovanja u postojećim procesima i investicijskim projektima.

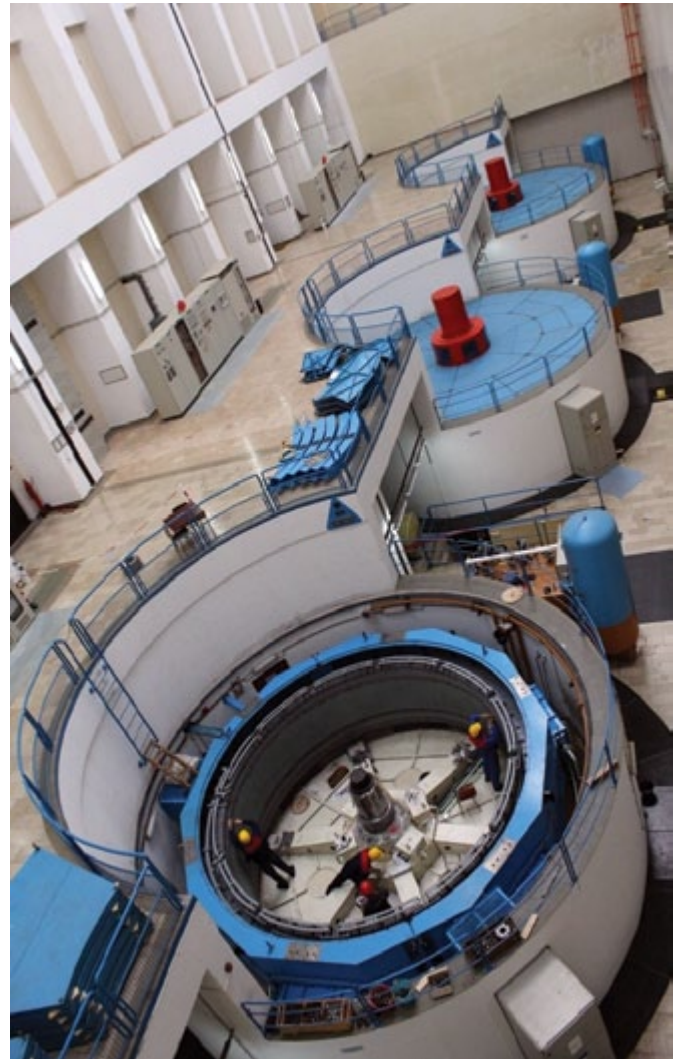
Prilagođavajući se zahtjevima europskih standarda i na području informacijskih tehnologija Elektroprivreda HZ HB jedno je od rijetkih koja u svome radu već odavno koristi sustave za obračun i fakturiranje električne energije – Hepbilling, za poslovno izvješćivanje - biNs2, te za financijski menadžment – FMIS.

Unaprjeđenje odnosa s kupcima i njihovo pravodobno informiranje, centralizacija kontakata kao i učinkovitija, brza i profesionalnija komunikacija uz razvoj svih vidova podrške, na poseban način se poboljšava kroz rad Informativnoga centra za kontakt s kupcima električne energije u organizacijskoj jedinici Opskrba električnom energijom.

Investicije i elektroenergetski objekti

Nakon izgradnje HE Mostarsko blato (druga izgrađena poslijeratna hidroelektrana nakon HE Peć Mlini kod Gruda, 2004. godine), koja je puštena u rad u svibnju 2010. godine, Elektroprivreda HZ HB ostala je dosljedna svome strateškom opredjeljenju – izgradnji novih proizvodnih kapaciteta, kako bi dugoročno osigurala dovoljne količine električne energije i zadovoljila potrebe svih kupaca. Zato je odavno izrađena Integralna studija razvoja s projekcijom na 2020. godinu, a na projektima i istraživanjima iskorištenja energije vjetra radi se od 2004. godine.

Ovo je poduzeće u okviru Odluke Vlade FBiH o proglašenju javnoga interesa i pristupanju pripremi i izgradnji prioriteta elektroenergetskih objekata određeno nositeljem aktivnosti za 11 novih proizvodnih objekata. Tu su četiri vjetroelektrane: (VE Mesihovina, VE Velika Vlajna, VE Poklečani i VE Borova glava), šest hidroelektra-

na (CHE Vrilo, CHE Kabić, HE Han Skela, HE Ugar Ušće, HE Ivik i HE Vrletna kosa) i integralni projekt rudnika i TE Kongora, ukupne instalirane snage 912,6 MW koje elektroenergetskom sustavu trebaju doprinijeti s novih 4071,81 GWh električne energije.

Ukupna investicijska vrijednost tih projekata iznosi oko 3.200.000.000,00 KM.

Znatna financijska sredstva ulažu se i u revitalizaciju i modernizaciju postojećih hidroelektrana, izgradnju i rekonstrukciju distribucijske mreže i objekata, te projekte sustavnoga unaprjeđenja i modernizacije poslovanja.

Odgovorno poslovanje

JP Elektroprivreda HZ HB svoje poslovne aktivnosti temelji na načelima održivoga razvoja koji podrazumijeva odgovorno upravljanje, pozitivno poslovanje, zadovoljstvo svih zainteresiranih strana i dinamičan razvoj koji ne ugrožava okoliš.

Prema usvojenom dokumentu Politika zaštite okoliša, težimo neprestanom postizanju boljih rezultata, pa se kontinuirano poduzimaju aktivnosti i sve raspoložive mjere s ciljem poboljšanja zaštite okoliša. Politika se temelji na načelima preventivnoga djelovanja i opreza, a to je u prvom redu poštivanje zakonskih propisa, standarda i EU direktiva iz toga područja, uz odgovorno ponašanje i djelotvornu provedbu.

Redakcija glasnika P/GKFBiH

Posao u Albaniji vrijedan blizu 29 miliona eura

Ugovor vrijedan blizu 29 miliona eura između Energoinvesta d.d. Sarajevo i Elektroprenosa Albanije (OST) potpisan je krajem decembra u Prizrenu. Riječ je o ugovoru koji se odnosi na izgradnju dalekovoda na liniji Tirana – Morina, naponske jačine 400 kV.

Uz delegacije potpisnika, koje su predvodili Enes Čengiđ, direktor Energoinvesta, i Engjëll Zeqo, direktor OST Albanije, ceremoniji potpisivanja su prisustvovali i Fadil Ismajli, ministar ekonomskog razvoja Kosova, Damjan Gjoknuri, ministar energije i industrije Albanije, Naim Bejtullahu, direktor Elektroprenosa Kosova, te predstavnici Njemačke razvojne banke (KfW), koja i finansira ovaj projekat.

Izrada na dalekovodnoj mreži Tirana – Morina umnogome će ojačati elektroenergetsku mrežu Albanije, Kosova, kao i čitave regije. Zanimljivo je da je za mjesto potpisa izabran Prizren, zbog svoje historijske uloge, kako bi se podsjetilo na borbu balkanskih naroda protiv politike imperijalnih sila za vlastitu nacionalnu državu. Regionalno uvezivanje na ovom projektu govori da se na prostoru jugoistočne Evrope itekako može raditi zajedno, te za potrebe privreda ovih zemalja izvlačiti najbolje od regionalnih kompanija, gdje je Energoinvest svoje mjesto i ugled gradio decenijama, saopćeno je iz ovog preduzeća.

- Mi u regiji moramo biti aktivniji. Samo ukoliko na taj način budemo promatrali sada novu šansu i nametnutu okolnost, moći ćemo izvući iz toga određenu korist i za naše ekonomije i građane. Regionalnu saradnju, dobijene projekte i pružene mogućnosti, naročito sada kada je Hrvatska ušla u EU, a od ranije je tu Slovenija, nismo iskoristili. Prilika za regionalnu saradnju je mnogo i samo je na nama hoćemo li ih iskoristiti uključujući i povlačenje posebnih IPA sredsta-

Sa potpisivanja ugovora u Prizrenu

va, što također nismo iskoristili na pravi način. Regionalni gospodarski razvoj je neizostavan primjer integracija i napretka, te nam ovi ugovori u Albaniji i na Kosovu potvrđuju da itekako možemo uspješno raditi najzahtjevnije projekte u interesu naših privreda i zemlja, izjavio je Čengiđ.

Istaknuta je važnost da i politika prati privredu i da se, shodno tome, definiraju regionalne razvojne politike, koje bi nudile rješenje omogućujući svim zemljama regije da ostvare svoj potencijal i iskoriste mogućnosti za održivi razvoj i blagostanje svojih građana. Zemlje jugoistočne Evrope i Balkana su manje i srednje zemlje koje se mogu učinkovito razvijati uključivanjem u regionalne ekonomske integracije.

Energoinvest će ovaj projekat raditi po sistemu "ključ u ruke" (turn-

key project), što znači da ova kompanija izvodi projektovanje, nabavku opreme, isporuku, izvođenje radova, ispitivanje i puštanje pod napon. Rok za izvršenje ovog posla je 24 mjeseca.

Ovo nije prvi projekat koji naša kompanija realizuje u Albaniji. Naime, u januaru ove godine smo za istog naručioca posla ugovorili izgradnju dalekovoda 110 kV i rekonstrukcija pet trafostanica (South Albanija/Lot 2), u vrijednosti oko 30 miliona eura, što znači da samo u Albaniji Energoinvest radi na ugovorenim poslovima vrijednim skoro 60 miliona eura. Dobijanjem poslova poput ovog u Albaniji, Energoinvest pokazuje da ima potencijal i šansu da se razvija u modernu kompaniju, bez obzira na žestoku konkurenciju na svjetskom tržištu, saopćeno je iz Energoinvesta.

(Klix.ba)

EBRD kreditira obnovljive izvore na Zapadnom Balkanu

EBRD pokreće novi Program finansijske podrške projektima obnovljive energije za Zapadni Balkan II. Okvir od 75 miliona EUR osmišljen je za osiguravanje kreditnih linija lokalnim bankama u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Makedoniji, Kosovu, Crnoj Gori i Srbiji za daljnje kreditiranje investicija u energetska efikasnost i obnovljive izvore energije privatnih i komunalnih korisnika kredita. U prvoj fazi, upravo se

pokreće u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Makedoniji i Srbiji. WeBSEFF II je dio Regionalnog Programa Energetske efikasnosti za Zapadni Balkan, zajedničke inicijative Investicijskog okvira za Zapadni Balkan (WBIF) i EBRD-a. Unutar tog okvira, Europska unija podupire WeBSEFF II sa 11,5 miliona EUR u bespovratnim sredstvima za programe tehničke saradnje i investicijskih poticaja za korisnike kredita, koji će imati koristi

od konsultacija i savjeta kao što su besplatne kontrole energije. Prvi potpisani kreditni ugovori između EBRD-a i banaka učesnica u okviru novog WeBSEFF projekta su: 5 miliona EUR – Raiffelsen Bank d.d. (Bosna i Hercegovina) i 20 miliona EUR – Zagrebačka banka d.d. (Hrvatska). U Hrvatskoj su u pripremi još dva kreditna ugovora sa dvije komercijalne banke, vrijedna ukupno 25 miliona EUR.

Novi projekt se temelji na uspjehu WeBSEFF I kreditne linije od 60 miliona EUR, koju je EBRD pokrenula 2009. godine. U okviru WeBSEFF I kreditne linije do danas je financirano 129 projekata energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije, ukupne vrijednosti 59 miliona EUR, uz sudjelovanje osam lokalnih banaka iz tri zemlje regije. Sredstva za finansijske poticaje osigurala je Europska unija.

24.10.2013. - EBRD

IEA objavila Key World Energy Statistics za 2013. godinu

Međunarodna agencija za energiju ovih je dana izdala publikaciju Key World Energy Statistics za 2013. godinu. Ova besplatna publikacija objavljuje se od 1997. godine te sadrži najvažnije podatke vezane uz proizvodnju, transformaciju i potrošnju energije za više od 140 zemalja, uključujući svjetske i regionalne preglede.

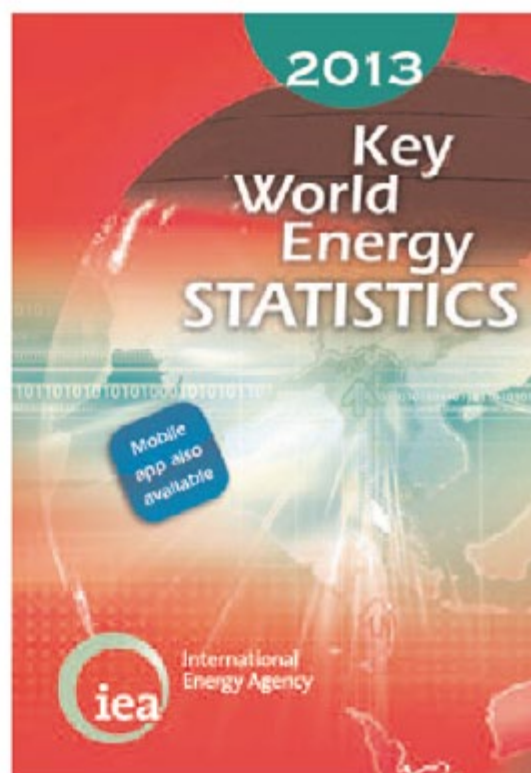
Izdanje za 2013. godinu donosi 16 različitih statističkih podataka za svaku zemlju, od ukupne potrošnje energije, do potrošnje električne energije po stanovniku u emisijama CO2 po jedinici bruto domaćeg proizvoda. Publikacija također donosi i poređenja sa različitim energetske statistikama sve do

1973. godine, te pomaže u boljem razumijevanju globalnih energetske promjena. Prikazani statistički podaci pokrivaju svaku temu, od primarne ukupne potrošnje energije do udjela u potrošnji naftnih proizvoda od tada do danas.

Key World Energy Statistics je najpopularnije izdanje Međunarodne agencije za energiju sa gotovo 42 tisuće preuzimanja u 2013. godini. Key World Energy Statistics dostupne su i kao aplikacija za Apple uređaje, dok će izdanje za 2013. godinu prvi puta biti dostupno i za Android uređaje. Publikaciju je moguće preuzeti na sljedećem linku:

[Key World Energy Statistics](#)

04.11.2013. - IEA

Promoviranje održivog gospodarenja šumama kao podrška održivom razvoju BiH

Predstavljanje rezultata Projekta "Promoviranje održivog gospodarenja šumama kao podrška održivom razvoju u Bosni i Hercegovini" i razmatranje ideje nastavka upriličeno je u Sarajevu. Projekt je ideja IKEA-e, tvornice skandinavskog modernog namještaja i pokućstva, i vodeće svjetske organizacije za zaštitu prirode WWF-a. IKEA i WWF su u 2013. godini dovršili i FSC certifikaciju državnih šuma i kompanije Ramex d.o.o. u Tuzlanskom kantonu te identificirali i mapirali šume s visokom zaštitnom vrijednošću. Organizatori prezentacije rezultata Projekta najavili su događaj kao priliku za informisanje o globalnom programu partnerstva WWF-a i IKEA-e te upoznavnja sa važnosti certificiranja sa sta-

jališta održivog upravljanja šumama. Projekt su predstavili projektni tim WWF-a, predstavnici Šumarskog fakulteta Sarajevo, Šuma TK, Ramexa d.o.o. i švedske Agencije za šume. WWF je jedna od najvećih i najuglednijih svjetskih nezavisnih organizacija za zaštitu prirode, s gotovo pet miliona pristalica i globalnom mrežom aktivnom u više od stotinu zemalja. Misija WWF-a je zaustaviti propadanje zemljina prirodnog okoliša te izgraditi budućnost u kojoj ljudi žive u skladu s prirodom čuvajući svjetsku biološku raznolikost i osiguravajući održivu uporabu obnovljivih prirodnih resursa promovirajući smanjenje zagađenja i rasipne potrošnje.

(eKapija.ba)

Uručene plakete najznačajnijim investitorima u BiH za 2012. godinu

Agencija za unapređenje stranih investicija u BiH (FI-APA) organizirala je 10. decembra 2013. godine u Sarajevu manifestaciju izbora najznačajnijeg investitora u BiH za 2012 i uručila plakete nagrađenim.

Manifestacija pod nazivom „Izbor stranog investitora

BiH“ se organizira svake godine sa ciljem pružanja podrške i odavanja priznanja stranim preduzećima čija su ulaganja bila najznačajnija u prethodnoj godini.

„Izbor stranog investitora BiH“, je događaj u okviru kojeg se predstavljaju najuspješnija strana preduzeća koja posluju u našoj zemlji i koja na taj način doprinose pozitivnoj percepciji BiH u poslovnom svijetu. Ova preduzeća su prepoznala mogućnosti ulaganja u našoj zemlji i uspješno otpočela poslovnu djelatnost. Osim toga, ona šalju pozitivnu poruku potencijalnim stranim investitorima o mogućnostima uspješnog poslovanja u BiH.

Preduzeće „Granimir&Co d.o.o., Međugorje“ je izabrano za najznačajnijeg investitora u kategoriji Greenfield (osnivanje novog preduzeća /izgradnja objekta), „Fl Wood d.o.o. Foča“ je izabran kao najznačajniji investitor u kategoriji Akvizicija/Privatizacija. U kategoriji Otvaranje novih radnih mjesta izabrana je „Alpina-Bromy d.o.o. Tešanj“, dok je firma „Sisecam Soda d.o.o. Lukavac“ najznačajniji investitor u kategoriji Zajedničko ulaganje.

Manifestacija je okupila značajan broj predstavnika institucija, općina, međunarodnih organizacija, akreditiranih ambasada, poslovne zajednice i medija u BiH.

(banke-biznis.com)

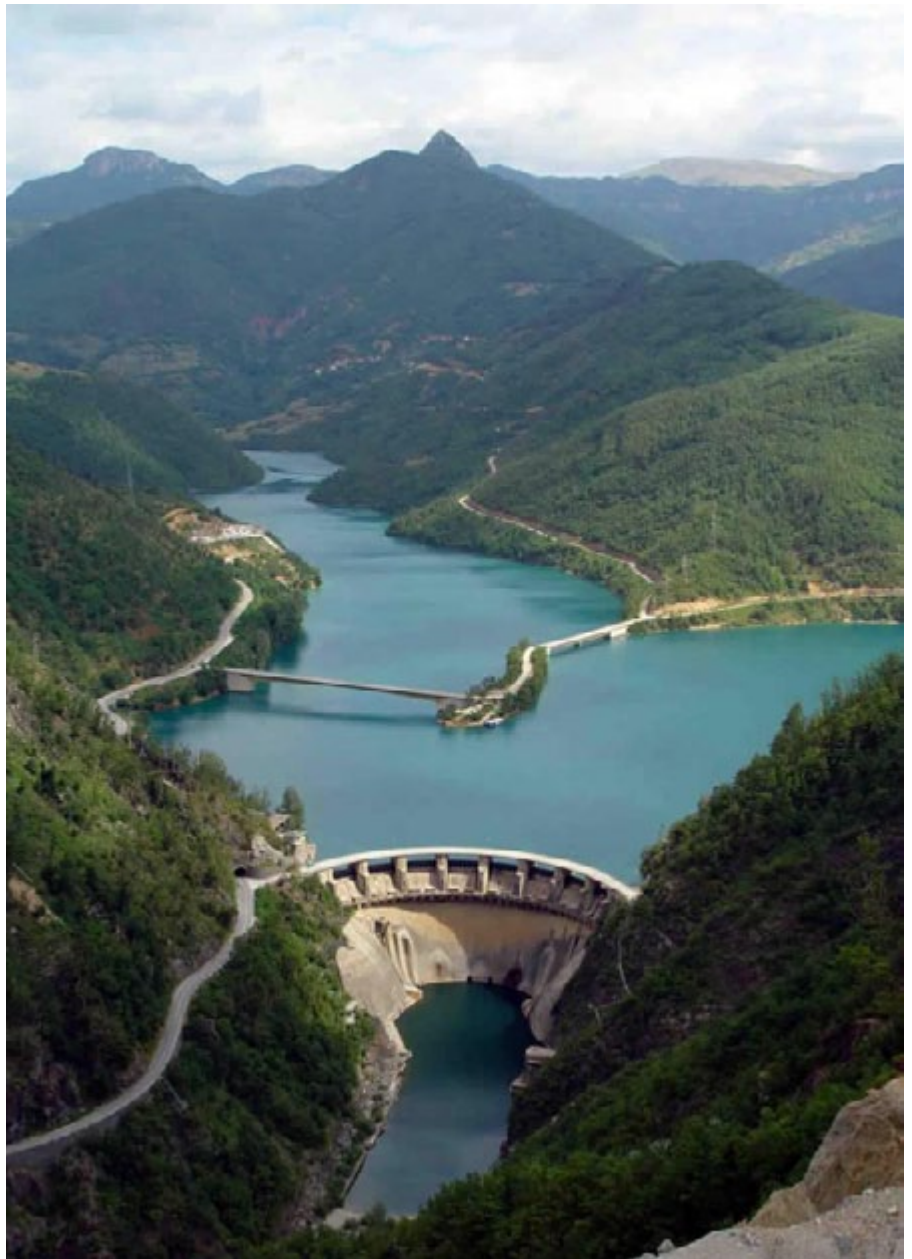
Višemilionski prihodi od eksploatacije novih objekata Elektroprivrede BiH

Na dvodnevnom Međunarodnom ekonomskom forumu „Korporativno upravljanje u BiH - Kako i kuda dalje“, održanom u Dubrovniku, Elvedin Grabovica, generalni direktor JP Elektroprivreda BiH, govorio je o temi „Utjecaj izgradnje novih energetske objekata na razvoj lokalne zajednice“. Grabovica je predstavio koncept razvoja elektroenergetskih objekata u JP Elektroprivreda BiH i analizu pratećih efekata u periodu izgradnje i korištenja novih proizvodnih kapaciteta, saopćeno je iz ove kompanije.

Okosnicu investicionog ciklusa JP Elektroprivreda BiH čine kapitalni projekti: Blok 7 TE „Tuzla“, snaga 450 MW, godišnja proizvodnje od 2700 GWh, period izgradnje od 2014. do 2018. HE „Vranduk“, snaga 20 MW, godišnja proizvodnje od 96 GWh, period izgradnje od 2014. do 2018. i VE „Podveležje“, snaga 48 MW, godišnja proizvodnja od 103 GWh, period izgradnje od 2014. do 2016.

Izgradnja i eksploatacija objekata JP Elektroprivreda BiH, osigurat će višemilionske prihode lokalnoj zajednici. U tom segmentu najznačajniji je period eksploatacije koji osigurava direktne prihode od materijala, naknade općinama na čijem području se nalaze proizvodni objekti JP Elektroprivreda BiH, dažbina i poreza, te zapošljavanje, rast standarda i razvoj lokalnih firmi. Osim direktnih finansijskih efekata u izgradnji - razne naknade, porezi, primanja zaposlenih, domaće sirovine, postoji niz drugih potencijalnih koristi i razvojnih prilika za domaću privredu i lokalnu zajednicu.

Grabovica je predstavio modele proračuna izgradnje hidroelektrana instalisane snage 50 MW uz godišnju proizvodnju od 220 GWh i termoelektrana instalisane snage 300 MW i godišnju proizvodnju od 1715 GWh. Modeli pokazuju da bi lokalna zajednica od izgradnje hidrokapaciteta (50 MW) imala prihod od 12,7

miliona KM u periodu izgradnje i 5,5 miliona KM godišnje u periodu rada, dok bi prihod od temokapaciteta (300 MW) iznosio 10 miliona KM u periodu izgradnje i 101 miliona KM godišnje u periodu rada.

Analiza efekata izvršena je na osnovu investicione dokumentacije za nove objekte, podataka o troškovima postojećih elektrana i parametra iz aktuelnih projekata za određene stavke kao što su: koncesione naknade, dažbine, ugovori sa lokalnom zajednicom.

Analize pokazuju značajan dopri-

nos ekonomskom položaju lokalnih zajednica u postojećim okolnostima, ali i potencijal za još veći udio domaće komponente u izgradnji i eksploataciji proizvodnih pogona. Izgradnja novih objekata u JP Elektroprivreda BiH je bitan segment u razvoju Federacije BiH, jer postoji mogućnost kontinuirane izgradnje velikog broja projekata tokom dužeg perioda, za šta postoje prirodni i siroviniski resursi, te značajni privredni i kadrovski kapaciteti, ističe se u saopćenju EPBiH.

(banke-biznis.com)

Aluminij ide u smjeru inovacijske politike razvoja i rasta

Na tragu jasno iskazanoga usmjerenja Aluminija snažnomu otvaranju inovacijama, koje su karakteristike suvremenih pristupa upravljanju i djelovanju u Europskoj uniji odnosno suvremenoga pristupa radu poduzeća koja žele biti okosnicama i pokretačima stvaranja društva znanja, izjavili su Marinko Ivanović, v.d. izvršnoga direktora za tehničke poslove i razvitak, i Željko Primorac, direktor Održavanja Aluminija, koji su ugostili Reina Ruubela, vodećega stručnjaka na polju inovacijskoga savjetovanja Inovo projekta, Mladena Kostića, izvršnoga direktora Tehnološkoga parka Intera, i Admira Logu, voditelja Odjela za operacije Regionalne razvojne agencije za Hercegovinu (Redah), saopćeno je iz Aluminija.

U BiH je, naime, već oko godinu na snazi provedba EC IPA 2009 projekta, pod nazivom Razvoj institucionalnih kapaciteta tri inovacijska središta i istraživačkoga sektora u BiH (Inovo). S obzirom na to da taj projekt završava u martu 2014. godine, otvorena je mogućnost nastavka rada na polju inovacija i povlačenja značajnih novčanih sredstava iz europskih fondova, preko konkretnih projekata koji predviđaju privatno-javno partnerstvo i projektno povezivanje tvrtki sa sveučilištima odnosno poticanje i snaženje provedbe inovativnih zamisli i mogućnosti koje imaju visokoobrazovani kadrovi u BiH.

Projekt Inovo zajednički finansiraju i podržavaju EU (IPA fondovi) i Ministarstvo civilnih poslova BiH, uza podršku federalnih ministarstva prosvjete i nauke te razvitka, poduzetništva i obrta, dok ga na terenu provode inovativna središta u Mostaru, Zenici i Banjoj Luci. Na području Hercegovine za provedbu je zadužen Tehnološki park Intera iz Mostara, s Redahom i Ministarstvom gospodarstva Hercegovacko-neretvanskog kantona kao partnerima.

- Želim čuti i razmijeniti mišljenja s bitnim, uglednim tvrtkama u Hercegovini o tomu kakove su mogućnosti konkretne suradnje na razvitku inovacija te kakove su konkretne potrebe tvrtki na terenu, u pogledu razvitka inovacija. Na osnovu dobivenih podataka od tvrtki i njihove razmjene s fakultetima i s ostalim dionicima, bit će moguće povezivanje tih dionika i otpočinjanje rada na konkretnim projektima, poručio je Ruubel, s naglaskom na činjenicu kako je općim ciljem projekta poboljšanje konkurentnosti i produktivnosti znanstvene zajednice i gospodarskoga utjecaja u BiH, kako bi ova država bila u stanju aktiv-

nije sudjelovati u europskomu istraživačkomu prostoru i biti više uključena u međunarodnu znanstvenu suradnju.

Ispričavši v.d. direktora Vjekoslava Domljana, koji je drugim obvezama bio spriječen prisustvovati susretu, a koji je vodećim stručnjakom i jednim od najsnažnijih poticatelja snaženja i provedbe inovativnih projekata u BiH, Ivanović je jasno poručio kako je Aluminij napravio zaokret i krenuo u budućnost s proaktivnim pristupom.

- Uzimamo stvar u svoje ruke i sami ćemo krojiti svoju sudbinu, a to možemo jedino najvećim mogućim iskorištenjem naših snaga i onim što nam ova sredina može ponuditi, a što možda još nije prepoznato. Tu vidim snagu ove zamisli i ove poveznice koju razvojne agencije i tehnološki parkovi nude stručnjacima sa sveučilišta i ljudima iz gospodarstva. Držim kako je više nego sazrelo vrijeme da sve zemlje bivše SFRJ konačno promijene ove uhodane paradigme u ponašanju i razmišljanju, a jedna od osnovnih je, nažalost, da nam je netko drugi dužan rješavati naše probleme. To je iluzija, rekao je Ivanović.

Susret je ocijenjen značajnim prvim korakom u konkretiziranju saradnje te nastoji, u nizu poteškoća i težnji, kako u strateškim planovima tako i u svakodnevnomu radu Aluminija, prepoznati konkretne potrebe koje brzo i učinkovito mogu biti pretočene u valjan i lako ostvariv projekt kojega će osmisлити i provesti stručnjaci iz Hercegovine, a podržati fondovi EU, navodi se u saopćenju.

(Onasa)

Za poljoprivredne poticaje u Bugojnu podnesena 623 zahtjeva

Služba za poljoprivredu Općine Bugojno, u okviru javnog poziva za dodjelu poticajnih sredstava za primarnu poljoprivrednu proizvodnju, koji je bio otvoren do 30. novembra, za deset vidova animalne i šest vidova biljne proizvodnje, primila je 623 zahtjeva, koje su podnijeli poljoprivrednici sa šireg općinskog područja, javio je dopisnik Agencije Onasa.

U budžetu Općine Bugojno za 2013. godinu za poljoprivredne poticaje osigurana su sredstva u iznosu od 236.000 KM, a nadležna općinska komisija, početkom 2014. godine, objavit će preliminarnu listu poljoprivrednih proizvođača kojima su dodijeljeni poticaji.

(Onasa)

Energoinvest u 2013. godini ugovorio poslove vrijedne 280 miliona KM

Kompanija "Energoinvest" suočena je sa brojnim izazovima na međunarodnom tržištu i poslovanje joj je godinama zasnovano na projektovanju i multiinženjeringu, a zbog rata, privatizacija i nekih odluka, ostala je bez sopstvene proizvodnje i tvornica, rečeno je to u Sarajevu na savjetovanju Energoinvestove predstavničke mreže pod nazivom "Pozicija 'Energoinvest' d.d. Sarajevo u zemlji i svijetu, poslovanje, potreba restrukturiranja, finansijska pozicija i izazovi".

Prema riječima Jakuba Viteškića, direktora marketinga Energoinvesta, situacija je teška zbog globalne privredne krize i sve veće konkurencije na tržištu.

- Mi smo 2009. i 2010. godine dobro stajali sa ugovorenim poslovima, ali tada se 70 posto ugovorenog posla odnosilo na Libiju. Onda se desila revolucija i praznina u realizaciji poslova je rezultirala i finansijskim poteškoćama, kazao je Viteškić. Posebno je istakao da je Energoinvest u periodu od 1. januara do 12. decembra 2013. godine ugovorio poslove u vrijednosti od 280 miliona KM i nastavio - Preko 120 miliona KM imamo u granacijama prema bankama. Razgovarali smo o mnogo tema na ovom savjetovanju. Očekujem prestrojavanje Energoinvesta na međunarodnom tržištu. Da li je to probaj na neka nova tržišta ili zadržavanje postojećih? Pokušaćemo tražiti partnere koji nam mogu pomoći. U regiji dobro stojimo, Afrika je aktuelna kao i Istok, pa čak i EU. U Slovačkoj smo realizovali odličan posao, izjavio je. Pojasnio je i da ugovori Energoinvesta traju između 12 i 24 mjeseca, i kako kaže, stvarna vrijednost tih ugovora dolazi na kraju kada stiže naplata i višak vrijednosti.

Kako je istakao Enes Čengić, generalni direktor Energoinvesta, oni više nisu kompanija koja ima 30 ili 50 hiljada radnika.

- Puno je poslova koje Energoinvest više ne radi. Ne bavimo se naftom, obojenim metalima, nemamo proizvodnju. Nas je sada 700 u kom-

paniji. Tehnološkog viška je oko 50 ljudi. Energoinvest se mora pozicionirati na tržištu i naći mjesto u ovim teškim vremenima. Uspijevamo opstati zahvaljujući ekipi ljudi koji odlično rade, rekao je Čengić i istakao "da su prodaja i finansije najbolji dio Energoinvesta".

Rekao je i da je širok spektar problema sa kojim se Energoinvest suo-

čava svaki dan.

- Energoinvest je suvlasnik fabrike u Egiptu, ugovoreni su poslovi u Etiopiji, Zambiji, Albaniji, Makedoniji, Slovačkoj i u Siriji. Sirija nam je dužna. Svaka zemlja ima svoje probleme i specifičnosti. Zato ovo savjetovanje daje odgovore kako nastaviti dalje, bolje i kvalitetnije, rekao je Čengić.

(banke-biznis.com)

Ferometalurška troska materijal za budućnost

Privredna/Gospodarska komora FBiH u Sarajevu je 17. 12. 2013. godine organizirala prezentaciju kompanije AHSUN iz Ilijaša vezano za upotrebu ferometalurške troske. Troska je nemetalni mineralni materijal nastao kao nusproizvod ekstraktivnih procesa proizvodnje željeza i čelika. Doradom troske, drobljenjem, sisanjem, mljevenjem i magnetnom separacijom, ovaj materijal se prevodi iz kategorije otpada u kategoriju nusproizvoda. Ima fizičko-mehaničke osobine slične ili bolje od eruptivnih stijena, a ne predstavlja opasnost po okoliš, naprotiv daje doprinos zaštiti okoliša.

Postoje dva tipa metalurške troske i to troska visoke peći i čelična troska. Prezentator Ćazim Talam (AHSUN) predstavljajući ovaj proizvod naglasio je da je troska zbog svojih fizičko-mehaničkih/hemijskih osobina materijal budućnosti i uspješno se može koristiti u cestogradnji, cementarama, troska

kao abrazivni materijal, u poljoprivredi za kalcinaciju i reminalizaciju tla. Ove troske mogu se sa sigurnošću primijeniti u vodenim okruženjima kao što su rijeke, jezera, kanali i sl. bez utjecaja na kvalitet vode ili opstanak vodenog svijeta. Veoma je važno napomenuti da troska nije radioaktivna.

Građevinski institut u Tuzli radio je

razna ispitivanja sa troskom i preporuka ovog instituta je da se definitivno troska može koristiti u proizvodnji bez bojazni za zaštitu okoline jer prerađena troska nije otpad nego koristan materijal za dalju upotrebu. U svijetu je njena primjena ogromna a u BiH se malo koristi.

Š. A.

Biomasa - gorivo budućnosti u BiH

Biomasa kao gorivo budućnosti, bila je tema konferencije održane 13. 12. 2013. godine u Sarajevu, u organizaciji Razvojnog programa Ujedinje-

nih nacija (UNDP) u okviru projekta "Zapošljavanje i sigurno snabdijevanje energijom korištenjem biomase u BiH", finansiranog od strane Globalnog fonda

za okoliš (GEF) i Ministarstva vanjskih poslova Republike Češke. Konferencija je okupila zainteresirane strane iz oblasti drvoprerađivačke industrije, donosio odluku, javna šumska preduzeća kao i potencijalne investitore. Na konferenciji su predstavljene uspješne priče i primjeri dobre prakse u oblasti korištenja drvene biomase iz Bosne i Hercegovine i pozitivna iskustva iz Češke Republike. Biomasa predstavlja veliki potencijal u ukupnoj potrošnji energije u BiH i ekonomski potencijal za razvoj malih i srednjih poduzeća, izravno utječući na povećanje zapošljavanja i mogućnosti izvoza. Biomasa u obliku ogrjevnog drveta i drvenog uglja je trenutno rastući izvor energije u BiH, čija se prosječna potrošnja procjenjuje na 1,3 milijuna m³ godišnje. U teoriji, raspoloživa biomasa može dostići udio od skoro 14 posto u ukupnoj potrošnji energije u BiH. Na konferenciji su također predstavljeni projekti i Evropske banke za obnovu i razvoj, Fonda za zaštitu okoliša Federacije BiH i Udruženje Biomasa u BiH.

(ekapija.ba)

Proizvodnja šumskih sortimenata u novembru veća za 3,8%

Ukupna proizvodnja šumskih sortimenata u periodu I - XI 2013. godine u odnosu na isti period 2012. godine veća je za 70.000 m³ ili 3,8%. Proizvodnja sortimenata od četinarara/četinjača veća je za 107.000 m³ (12,01%), dok je proizvodnja sortimenata od lišćara/listačamanja za 36.000 m³ (3,7%). Ukupna prodaja šumskih sortimenata u periodu I - XI 2013. godine u odnosu na isti period 2012. je manja za 33.000 m³ (1,8%).

Prodaja sortimenata od četinarara/četinjača veća je za 13.000 m³ (1,5%), dok je prodaja sortimenata od lišćara/listača manja za 45.000 m³ (4,7%).

Pokrivenost uvoza izvozom u Federaciji u novembru 55,9%

Federacija BiH je u novembru 2013. ostvarila izvoz ukupnoj vrijednosti 454.154 hiljada KM, što je za 8.438 hiljada KM ili 1,8% manje u odnosu na oktobar 2013., odnosno za 4.741 hiljada KM ili jedan odsto manje u odnosu na novembar prethodne godine.

U istom mjesecu ostvaren je uvoz u vrijednosti 812.002 hiljada KM, što je za 71.561 hiljada KM ili 8,1% manje u odnosu na oktobar 2013., odnosno za 4.196 hiljada KM ili 0,5% manje u odnosu na novembar prethodne godine.

U periodu januar – novembar 2013. izvoz je prosječno svakog mjeseca rastao za 0,8%, a uvoz je prosječno rastao za 1,7%. Učešće FBiH u ukupnom izvozu Bosne i Hercegovine za novembar 2013. je 64,5%, a u ukupnom uvozu 62,1%. U istom mjesecu procenat pokrivenosti uvoza izvozom u FBiH je 55,9% i veći je za 3,5% u odnosu na oktobar 2013. kada je pokrivenost iznosila 52,4%.

Trgovinski deficit FBiH za novembar 2013. iznosi 357.847 hiljada KM. Prema KD-u, u novembru 2013. najveća vrijednost izvoza 407.171 hiljada KM ostvarena je u području C "Prerađivačka industrija", što iznosi 89,7% ukupnog izvoza.

Najveća vrijednost u uvozu 736.779 hiljada KM ostvarena je u području C "Prerađivačka industrija", što iznosi 90,7% ukupnog uvoza.

Prema SMTK, u novembru 2013. najveće učešće u izvozu ostvareno je u sektoru 8 "Razni industrijski proizvodi" sa vrijednošću 128.557 hiljada KM, što je 28,3% ukupnog izvoza. U istom mjesecu najveće učešće u uvozu ostvareno je u sektoru 6 "Industrijski proizvodi, razvrstani uglavnom po sirovini" sa vrijednošću 197.059 hiljada KM, što je 24,3% ukupnog uvoza.

Najviše se izvozilo u Njemačku

U novembru 2013. najviše se izvozilo u: Njemačku 94.514 hiljada KM ili 20,8% ukupnog izvoza; Hrvatsku 54.195 hiljada KM ili 11,9% i Italiju 49.235 hiljada KM ili 10,8% ukupnog izvoza. Izvoz u sve ostale zemlje iznosi 256.210 hiljada KM ili 56,4% ukupnog izvoza.

U istom mjesecu najviše se uvozilo iz: Hrvatske 125.219 hiljada KM ili 15,4% ukupnog uvoza, Njemačke 114.105 hiljada KM ili 14,1% i Italije 87.844 hiljada KM ili 10,8% ukupnog uvoza. Uvoz iz svih ostalih zemalja iznosi 484.834 hiljada KM ili 59,7% ukupnog uvoza.

Rast šumske proizvodnje 0,40%

Ukupna proizvodnja šumskih sortimenata u Bosni i Hercegovini u trećem kvartalu 2013. godine veća je za 0,40% u odnosu na isti period 2012. godine.

Proizvodnja sortimenata četinarskih vrsta drveća povećana je za 4,58%, dok je proizvodnja sortimenata lišćarskih vrsta manja za 3,32%. Proizvodnja trupaca četinarara povećana je za 0,43%, dok proizvodnja trupaca lišćara bilježi rast od 0,90%.

Pad proizvodnje od 2,99% bilježi se kod ogrjevnog drveta lišćara u odnosu na treći kvartal 2012. godine. Pad se bilježi i u proizvodnji prostornog drveta lišćara od 29,79%.

Najveći porast u odnosu na treći kvartal 2012. godine bilježi se u proizvodnji prostornog drveta četinarara od 37,77%. Kod proizvodnje ostalog grubo obrađenog drveta radi se o malim količinama sortimenata čije značajno variranje u proizvedenim količinama nema uticaja na promjene u ukupnoj proizvodnji šumskih sortimenata.

Vanjskotrgovinski deficit BiH šest milijardi i 176 miliona KM

U periodu I-XI 2013. godine izvoz je iznosio sedam milijardi i 703 miliona KM, što je za šest odsto više nego u istom periodu 2012. godine, dok je uvoz iznosio 13 milijardi i 879 miliona KM, što je za 1,6% manje nego u istom periodu prethodne godine.

Pokrivenost uvoza izvozom je iznosila 55,5%, dok je

vanjskotrgovački robni deficit iznosio šest milijardi i 176 miliona KM.

Izvoz u zemlje CEFTA je iznosio milijardu i 200 miliona KM, što je za 2,3% manje nego u istom periodu 2012. godine, dok je uvoz iznosio milijardu i 529 miliona KM, što je za 1,5% više nego u istom periodu prethodne godine.

Pokrivenost uvoza izvozom je iznosila 78,5%.

Izvoz u zemlje EU je iznosio pet milijardi i 714 miliona KM, što je za 7,6% više nego u istom periodu 2012. godine, dok je uvoz iznosio osam milijardi i 340 miliona KM, što je za 2,9% manje nego u istom periodu prethodne godine.

Pokrivenost uvoza izvozom je iznosila 68,5%.

BiH na 87. konkurentnoj poziciji u svijetu

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je na 87. tematskoj sjednici, održanoj 19.11.2013. godine u Sarajevu, usvojila Izvještaj o konkurentnosti BiH, koji su prezentirali stručnjaci sa Ekonomskog fakulteta i Ekonomskog instituta iz Sarajeva. To je publikacija koja se prvi put pojavila 2000. godine. Osnova za ocjenu konkurentne pozicije zemlje je Izvještaj o globalnoj konkurentnosti, koji se publicira od 1979. godine naovamo, čiji je autor Svjetski ekonomski forum iz Davosa.

Konkurentnost zemlje je cijeli niz pokazatelja o institucijama, politikama i faktorima koji se smatraju ključnim za održivi razvoj, i u konačnici, životni standard građana.

U ovogodišnjem izvještaju BiH je rangirana kao 87. zemlja (od ukupnog uzorka koji čini 148 zemalja svijeta). U odnosu na prošlu godinu, ostvarili smo mali pomak, od jedne pozicije (u Izvještaju za 2012-2013. godinu bili smo rangirani kao 88. od 144 zemlje, dok smo godinu ranije bili pozicionirani kao 100. od 142 zemlje).

Indeks konkurentnosti zemlje se može raščlaniti na 12 pokazatelja (takozvanih stubova) konkurentnosti, koji su grupisani prema specifičnoj težini u pojedinim fazama razvoja konkurentnosti, i to su faktori prve faze razvoja: institucije, infrastruktura, makroekonomsko okruženje, zdravstvo i osnovno obrazovanje;

Faktori druge faze razvoja su visoko obrazovanje i usavršavanje, efikasnost tržišta roba, efikasnost tržišta rada, razvijenost finansijskih tržišta, tehnološka spremnost, veličina tržišta, treće poslovna sofisticiranost i inovacije.

BiH se nalazi u drugoj fazi razvoja, fazi vođenoj investicijama, što je jasan indikator da se pored faktora iz prve faze razvoja mora obratiti posebna pažnja i na faktore druge faze. Ovi pokazatelji predstavljaju izuzetno dobru dijagnozu stanja u zemlji po pojedinim oblastima i pravce budućeg djelovanja.

Pokazatelji (rangovi) BiH prema ovim stubovima su: prva faza razvoja - institucije 71, infrastruktura 83, makroekonomsko okruženje 104, zdravstvo i osnovno obrazovanje 46, druga faza - visoko obrazovanje i usavršavanje 63, efikasnost tržišta roba 104, efikasnost tržišta rada 88, razvijenost finansijskih tržišta 113, tehnološka spremnost 73, veličina tržišta 98 i treća faza razvoja - poslovna sofisticiranost 110 i inovacije 63.

Ako se promatra situacija u okruženju, tada se može primijetiti da su od zemalja koje su naš bliži region, Grčka, Albanija i Srbija iza nas. Od zemalja bližeg regiona, Slovenija je najbolje rangirana, kao 62. zemlja. Najbolje rangirana zemlja svijeta je Švicarska, a začelje drži Čad.

Utvrđen Prijedlog zakona o dopuni Zakona o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije

Vlada Federacije BiH utvrdila je na 88. sjednici održanoj 19.11.2013. godine Prijedlog zakona o dopuni Zakona o korištenju obnovljivih izvora energije i po hitnom postupku uputila ga u parlamentarnu proceduru. Prijedlog ovog zakona Vlada FBiH utvrdila je na sjednici 11. septembra 2012. godine, ali je u oba doma Parlamenta FBiH na ovaj zakon podnesen veći broj amandmana, što je u značajnoj mjeri produžilo vrijeme njegovog donošenja.

Usljed toga, Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije usvojen je u oba doma Parlamenta FBiH u različitim tekstovima, nakon čega su, u skladu sa poslaničkom procedurom, prosljeđeni Komisiji za usaglašavanje

različito usvojenih tekstova zakona i drugih akata.

U toku usaglašavanja došlo je do određenih propusta, te je Vlada FBiH preuzela obavezu dopune teksta, te po hitnoj proceduri prosljeđiti Parlamentu FBiH Prijedlog na usvajanje, budući da bi donošenje Zakona u redovnom postupku iziskivalo znatno više vremena, a što bi moglo izazvati i štetne posljedice zbog nemogućnosti donošenja određenih odluka.

Uvrđen Prijedlog zakona o finansijskoj konsolidaciji privrednih društava

Federalna vlada je utvrdila i Parlamentu FBiH uputila Prijedlog zakona o finansijskoj konsolidaciji privrednih društava u FBiH.

Ovaj zakon odnosi se na privredna društva u čijem je osnovnom kapitalu državni kapital zastupljen s više od 50 posto i njihova zavisna društva (društvo s većinskim učešćem državnog kapitala), na ona u čijem osnovnom kapitalu je državni kapital zastupljen do 50 posto (društvo sa učešćem državnog kapitala) i na privredna društva u čijem je osnovnom kapitalu privatni kapital zastupljen sa 100 posto.

Zahtjev za pokretanje postupka finansijske konsolidacije dužna je podnijeti odgovorna osoba u privrednom društvu koje, prema godišnjim izvještajima o poslovanju, u prethodne tri godine posluje s gubitkom i ne izmiruje redovno svoje tekuće finansijske obaveze.

U pogledu pitanja koja uređuju, ovaj zakon i propisi donešeni na osnovu njega imaju značaj posebnih propisa u odnosu na sve druge koji na teritoriji FBiH uređuju ista pitanja, kao opći propisi.

U Prijedlog zakona uvršteni su i amandmani koje je utvrdila Vlada FBiH.

Naknada za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora

Vlada FBiH donijela je Odluku o utvrđivanju jediničnih iznosa naknada za podsticanje proizvodnje električne energije iz OIEiK za 2013. godinu.

Naknade su diferencirane za kategorije potrošnje: 0,001 KM/kWh za kategoriju kupaca na naponskom nivou 0,4 kV, 0,001 KM/kWh za kategoriju kupaca javna rasvjeta, 0,0008 KM/kWh za kategoriju kupaca na naponskom nivou 10 kV, 0,0007 KM/kWh za kategoriju kupaca na naponskom nivou 35 kV, 0,0005 KM/kWh za kategoriju kupaca na naponskom nivou 110 kV i više. Naknadu za podsticanje, koja predstavlja proizvod jedinične naknade i ukupno obračunate potrošnje električne energije u kWh, plaćaju svi kupci električne energije u FBiH kao dodatak na cijenu električne energije. Ovako prikupljena sredstva namijenjena su plaćanju dijela obaveza proisteklih na osnovu ugovora o otkupu električne energije iz postrojenja OIEiK po garantovanim otkupnim cijenama.

Financiranje udruga

Federalna vlada donijela je na 88. sjednici održanoj 19.11.2013. godine više odluka o odobravanju izdvajanja sredstava iz ovogodišnjeg Proračuna FBiH namijenjenih financiranju udruga.

Tako je za Bošnjačku zajednicu kulture "Preporod" odobreno 168.300 konvertibilnih maraka, za Hrvatsko kulturno društvo "Napredak" 130.050 KM, za Srpsko prosvjetno društvo "Prosvjeta" 84.150 KM i za Jevrejsko kulturno-prosvjetno društvo

“La Benevolencia” 45.900 KM.

Uz ovo, Udruzi građana “Forum parlamentaraca BiH 1990. - utemeljitelja suverenosti i neovisnosti države BiH” odobreno je 13.171 KM, a Udruženju građana “Srpsko nacionalno vijeće - Pokret za ravnopravnost u BiH” 17.000 KM.

Dokapitalizacija „Energopetrola“ d.d. Sarajevo

Federalna vlada na 88. sjednici održanoj 19.11.2013. godine je usvojila Izvještaj svog Pregovaračkog tima o poduzetim aktivnostima na pregovorima sa Konzorcijom „INA-MOL“ o provođenju Ugovora o dokapitalizaciji „Energopetrola“ d.d. Sarajevo. Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije i Federalno ministarstvo finansija su zaduženi da uredno i na vrijeme plaćaju izvršene usluge advokatskom timu Wegner&Vieli koji predstavlja FBiH u arbitražnom postupku, kako ne bi došlo do zastoja u ovom postupku.

Usvojen je Program rada Agencije za privatizaciju u FBiH sa planom privatizacije za 2013. godinu, u dijelu koji se odnosi na prodaju 22,1214 posto državnog kapitala u „Energopetrolu“ d.d. Sarajevo. Agencija je zadužena da poduzme aktivnosti na prodaji ovog državnog kapitala.

Na prijedlog Agencije, Vlada FBiH na ovoj sjednici donijela je Odluku o načinu, odnosno metodu privatizacije državnog kapitala u privrednom društvu „Energopetrol“ d.d. Sarajevo. Državni kapital, koji iznosi 22,1214 posto ukupnih dionica ovog privrednog društva, odnosno 1.215.111 dionica, prodat će se putem berze.

Informacija o projektu Javno-privatno partnerstvo

Vlada Federacije BiH primila je na 88. sjednici održanoj 19.11.2013.godine na znanje Informaciju o projektu Javno-privatno partnerstvo koji se namjerava finansirati sredstvima Fonda za reformu javne uprave i podržala započete aktivnosti na uspostavi funkcionalnog sistema za javno-privatno partnerstvo u BiH u skladu sa evropskim zakonodavstvom, standardima i najboljim praksama.

Data je i saglasnost na Projektni zadatak za javno-privatno partnerstvo, što zadužuje članove Nadzornog tima za reformsku oblast javne finansije i člana Upravnog odbora Fonda za reformu javne uprave, koji su imenovani u ime Vlade FBiH, da nastave aktivnosti na pripremi i realizaciji projekta Javno-privatno partnerstvo.

Vlada FBiH je na svojoj 84. sjednici održanoj 23. oktobra 2013.godine, na prijedlog Federalnog ministarstva prometa i komunikacija utvrdila Nacrt zakona o javno-privatnom partnerstvu.

Imajući u vidu da na nivou BiH i FBiH ne postoji zakonodavstvo koje uređuje ugovore o javno-privatnom partnerstvu, da je, i pored usvojenog zakonodavstva o javno-privatnom partnerstvu u RS-u i Brčko Distriktu, te pojedinim kantonima u FBiH, broj zaključenih ugovora o JPP veoma mali, te da su dosadašnje studije pokazale da je situacija u BiH u pogledu zakonodavstva i prakse javno-privatnog partnerstva zabrinjavajuća, jer nije u skladu sa fundamentalnim principima EU zakonodavstva, Akcionim planom za reformu javne uprave je predviđeno da se sredstvima Fonda za reformu javne uprave finansira projekt Javno-privatno partnerstvo.

Ukupni indikativni budžet ovog projekta iznosi 1,7 miliona KM bez PDV-a, odnosno dva miliona KM sa PDV-om, i on bi se u potpunosti finansirao donatorskim sredstvima. Osnov-

na svrha ovog projekta je razvoj zakonodavstva, te harmonizacija već postojećeg zakonodavstva koja se odnosi na oblast JPP u BiH, obuka i izgradnja kapaciteta relevantnih institucija za provođenje JPP, obuka privatnog sektora o mogućnostima za poslovanje u okviru JPP koncepta, te stvaranje povoljnog poslovnog okruženja za poslovne subjekte u okviru JPP koncepta i edukacija šire javnosti o prednostima efikasnog javno-privatnog partnerstva.

Utvrđen prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poticanju razvoja male privrede

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poticanju razvoja male privrede, kojeg je utvrdila Vlada FBiH, odnosi se na subjekte male privrede bez obzira na njihov pravni oblik, uključujući samostalno zaposlene osobe i porodične poduzetnike koji se bave obrtom ili drugim djelatnostima. Također, on obuhvaća partnerstva ili udruženja koja redovno obavljaju privredne djelatnosti i koji su samostalni u poslovanju, ako zapošljavaju prosječno godišnje manje od 250 osoba, ostvaruju godišnji prihod manji od 97.500.000 KM, odnosno ako je godišnji bilans stanja manji od 84.000.000 KM. Prema veličini, u smislu ovog zakona, razlikuju se mikro, mali i srednji subjekti male privrede.

Mikro subjekti su fizičke i pravne osobe koja zapošljavaju prosječno godišnje manje od deset osoba i čiji je ukupni godišnji prihod ili ukupni godišnji bilans stanja manji od 3.900.000 KM. Mali subjekti su fizičke i pravne osobe koje zapošljavaju prosječno godišnje manje od 50 osoba i čiji je ukupni godišnji prihod ili bilans stanja manji od 19.500.000 KM. Srednji zapošljavaju prosječno godišnje manje od 250 osoba, ukupni godišnji prihod im je manji od 97.500.000 KM, a ukupni godišnji bilans stanja manji od 84.000.000 KM.

Još važećim zakonom je zaštitna mjera zabrane pristupa sredstvima razvoja jedinstvena u trajanju od pet godina. Jedan od ciljeva izmjena Zakona je da zaštitna mjera zabrane pristupa sredstvima razvoja bude različita, odnosno izrečena u zavisnosti od težine prekršaja.

Proglašenje ugovora o koncesiji na naftu i plin

Vlada FBiH donijela je Odluku o proglašenju ugovora o koncesiji za istraživanje i eksploataciju nafte i plina od strateškog interesa na prostoru FBiH. Ovom odlukom data je saglasnost Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije za pokretanje aktivnosti i pristupanju postupku dodjele ugovora o koncesiji za istraživanje i eksploataciju nafte i plina direktnim pregovaranjem. Resorno ministarstvo zaduženo je da pripremi rješenje o formiranju komisije za pripremu dokumentacije za raspisivanje javnog poziva za izbor stručnog konsultanta za pužanje konsultantskih usluga u postupku pregovaranja, vođenja pregovora i izradu ugovornog modaliteta koji će biti dostavljen Vladi FBiH.

U obrazloženju Odluke navodi se da je Naftna kompanija Shell Exploration Company B.V. potpisala 3. novembra 2011. godine Memorandum o razumijevanju sa Vladom FBiH. Glavni zadatak realizacije Memoranduma bio je izrada izvještaja „Procjena perspektivnosti FBiH za istraživanje nafte i plina”. Izvještaj je urađen i prezentiran na tehničkom sastanku Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Memoranduma, koji je održan 30. septembra 2013. godine u Sarajevu. Izvještaj sadrži osnov-

ne podatke o naftnim sistemima koji ukazuju na opravdanost nastavka istraživanja nafte i plina u FBiH. Naftna kompanija Shell je 27. septembra 2013. godine uputila Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije dopis kojim izražava interes za otpočinjanje pregovora o dodjeli koncesije za istraživanje i eksploataciju nafte i plina na području FBiH. Imajući to u vidu, za istraživanje i eksploataciju predloženi su blokovi Slunj, Bihać, Bosanska Krupa, Prijedor, Drvar, Ključ, Knin, Glamoč, Bugojno, Sinj, Livno, Prozor, Imotski, Mostar, Kalinovik, Ploče, Metković, Ston i Dubrovnik.

Imajući u vidu jasno opredjeljenje kompanije Shell za otpočinjanje pregovora, ali i veliko iskustvo ove kompanije na istraživanju ovog resursa i raspolaganje finansijskim sredstvima za ova rizična i veoma skupa geološka istraživanja, Vlada FBiH je donijela ovu odluku, a sve u pravcu dodjele koncesije.

Grant Svjetske banke za održivo upravljanje šumama i krajolikom

Vlada FBiH podržala je inicijativu da budu osigurana grant sredstva kod Svjetske banke - Globalni fond za okoliš (GEF) za realizaciju Projekta održivog upravljanja šumama i krajolikom u iznosu od 2.788.000 američkih dolara.

Zaduženo je Federalno ministarstvo finansija da, zajedno sa Federalnim ministarstvom poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, koordinira aktivnosti na pripremi osiguranja grant sredstava za realizaciju Projekta, te da odrede osobe koje će učestvovati na pregovorima o grantu sa Svjetskom bankom. Federalno ministarstvo finansija će Vladi FBiH podnijeti izvještaj o pregovorima kao i tekst usaglašenog Ugovora o grantu sa SB, a zaključke će dostaviti i Ministarstvu finansija i trezora BiH radi provođenja dalje procedure u vezi sa osiguranjem ovih grant sredstava.

Prijenos udjela „Unis Pretisa“ s Kantona Sarajevo na Federaciju BiH

Federalna vlada je na 90. sjednici održanoj 4.12.2013. godine dala prethodnu saglasnost Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije za zaključenje ugovora o prijenosu udjela u privrednom društvu „Unis Pretis“ d.o.o. Vogošća u stopostonom vlasništvu Kantona Sarajevo, sa KS na FBiH.

Ovlašten je federalni ministar energije, rudarstva i industrije Erdal Trhulj da u ime Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, potpiše ugovor o prijenosu ovog udjela

Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije je svojim aktima iz 2007. godine pokrenulo inicijativu za pripajanje privrednog društva „Unis Pretis“ d.o.o. Sarajevo privrednom društvu „Pretis“ d.d. Vogošća, a Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo je to podržalo i između ostalog predložilo kao najefikasniji način realizacije ovoga dopunu Liste privrednih društava u uredbi o vršenju ovlaštenja organa FBiH u privrednim društvima sa učešćem državnog kapitala.

Od tog perioda pa do danas prijenos udjela nije izvršen pravnim poslom sa prednika (KS) na sljednika osnivačkih prava i obaveza (FBiH) tako da posljednji upisani registarski podaci o osnivaču - vlasniku udjela u sudskom registru Općinskog suda u Sarajevu za ovaj subjekt glase na KS.

Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije je, kako bi razriješilo ovu situaciju, pokrenulo inicijativu kod organa KS za regulisanje vlasničkih prava nad udjelom u „Unis Pretisu“ d.o.o. Vogošća (Alatnica).

Skupština KS je na svojoj sjednici održanoj 30. oktobra ove godine donijela Odluku o prijenosu udjela u privrednom društvu „Unis Pretis“ d.o.o. Sarajevo sa KS na FBiH kojom se odobrava zaključivanje ugovora o prijenosu udjela u ovom privrednom društvu i ovlastila Suada Zeljkovića, premijera Vlade KS, da potpiše ugovor o prijenosu.

„Unis Pretis“ d.o.o. Vogošća (Alatnica) se nalazi na listi privrednih društava u kojim ovlaštenja po osnovu učešća državnog kapitala vrši Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, te je Vlada FBiH donijela ovu odluku.

Informacija o stanju u JP B&H Airlines

Federalna vlada prihvatila je na 90. sjednici održanoj 4.12.2013. godine Informaciju o finansijskom stanju u JP B&H Airlines d.o.o. Sarajevo s prijedlogom mjera za sanaciju Društva.

Zaduženo je Federalno ministarstvo prometa i komunikacija da sačini prijedlog Odluke o utvrđivanju javnog interesa za dalje poslovanje JP B&H Airlines kao nacionalnog avio prijevoznika.

Isto ministarstvo je obavezano da sačini prijedlog Odluke o izmjeni i dopuni Odluke o usvajanju programa utroška sredstava tekućeg transfera Subvencije javnim preduzećima - JP B&H Airlines d.o.o. Sarajevo, utvrđenog Budžetom FBiH za 2012. godinu, na način da se za sredstva u iznosu od 3.000.000 KM doznačena u 2013. godini utvrdi nova namjena u skladu sa usvojenom Informacijom.

Ovo ministarstvo je zaduženo da sačini Prijedlog odluke o izmjeni i dopuni Odluke o dinamici prebacivanja i korištenju finansijskih sredstava prikupljenih po osnovu putničke takse - naknade za razvoj i unapređenje avio prometa u BiH u 2013. godini prema stvarnim potrebama JP B&H Airlinesa iskazanim u 2013. godini.

Zaduženo je Federalno ministarstvo prometa i komunikacija da sačini Prijedlog odluke o otpisu potraživanja Federalne direkcije za civilnu avijaciju prema JP B&H Airlines, d.o.o. Sarajevo za usluge izvršene u periodu 1.12.2012. do 30.11.2013. godine.

Također, zaduženo je ovo ministarstvo da u što kraćem roku započne pregovore sa HETA d.o.o. Sarajevo s ciljem umanjenja ukupnih obaveza JP B&H Airlines d.o.o. Sarajevo po osnovu Ugovora o finansijskom leasingu zaključenog 2005. godine i da Vladi FBiH dostavi Informaciju o rezultatima pregovora sa HETA d.o.o. Sarajevo i u skladu s njom dostavi prijedlog mjera za dalje hitno postupanje u vezi sa sanacijom JP B&H Airlines d.o.o. Sarajevo.

Riješiti probleme u „Cestama“ d.d. Mostar

Vlada FBiH prihvatila je Informaciju o stanju i poslovanju „Cesta“ d.d. Mostar i dala punu podršku Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija u razrješavanju problema u poslovanju ovog privrednog društva.

Ovo ministarstvo je zadužila da, na teret „Cesta“, hitno angažuje nezavisnog revizora u cilju osnovnog sagledavanja finansijskog poslovanja zaključno s 2013. godinom, a Nadzorni odbor ove kompanije dobio je zaduženje da nastavi rad u skladu sa Zakonom, održava sjednice i nadzire rad Uprave.

Vlada je naložila Upravi „Cesta“ da sve nabavke i bitne poslovne odluke obavlja uz saglasnost Nadzornog odbora.

Na prijedlog Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, Vlada FBiH će preduzeti dalje mjere u skladu s revizorskim mišljenjem.

Borba protiv prevara

Ciljevi i pravni osnovi: Borba protiv prevara i efikasna zaštita finansijskih interesa EU postaju posljednjih godina sve važnije. Stupanjem na snagu Ugovora iz Amsterdama u maju 1999. godine, Unija je dobila znatne ovlasti i instrumente za borbu protiv prevara i suzbijanje privrednog i finansijskog kriminala. Član 280. Ugovora o funkcioniranju Evropske unije pruža eksplicitan pravni osnov za djelovanje Unije i država članica u toj oblasti, a poslužio je i kao pravni osnov za odluku Komisije o osnivanju Evropskog ureda za borbu protiv prevara (OLAF), kao i za niz uredbi i za međuinstitucionalni sporazum o načinu djelovanja Ureda.

Ovlasti i djelokrug Ureda za borbu protiv prevara

OLAF, ured Evropske komisije za borbu protiv prevara, provodi nezavisne unutrašnje i vanjske istrage s ciljem borbe protiv prevara, korupcije i svake nepravilnosti. Svaka država članica i države kandidati zastupljene su u OLAF-ovoj Mreži komunikatora za borbu protiv prevara. OLAF je osnovan Odlukom Komisije od 28. aprila 1999. godine. Naslijedio je Radnu grupu za koordinaciju sprečavanja prevara, ali je dobio znatno veće ovlasti i nezavisnost u radu. U skladu s odlukom Komisije, OLAF je ovlašten:

provoditi vanjske administrativne istrage (u državama članicama i nečlanicama s kojima ima ugovorne odnose) u sklopu borbe protiv prevara, korupcije i svih drugih nezakonitih aktivnosti koje nepovoljno djeluju na finansijske interese EU,

istraživati teže slučajeve kršenja profesionalnih dužnosti službenika institucija EU koja mogu dovesti do disciplinskih sankcija odnosno kaznenih postupaka, te mogućih kršenja obaveza koja se odnose na članove institucija, tijela, ureda, agencija i njihovo osoblje a koji nisu regulirani uredbama o službenicima Zajednice i uvjetima njihovog zapošljavanja,

- provoditi istrage u drugim područjima na zahtjev institucija i tijela EU,
- pomagati u jačanju suradnje država članica u sprečavanju prevara,
- pripremati nove regulatorne i zakonodavne inicijative u djelokrugu Ureda,
- razvijati infrastrukturu, prikupljati i analizirati informacije, pružati tehničku podršku,
- održavati direktnu vezu s policijskim i pravosudnim organima.

Direktor OLAF-a pokreće i vodi unutrašnje i vanjske istrage na vlastitu inicijativu i na zahtjev država članica odnosno institucija ili tijela EU. Po završetku istrage, Ured priprema izvještaj i preporuke o daljnim aktivnostima. Radom OLAF-a upravlja Nadzorni odbor sastavljen od pet nezavisnih eksperata koje dogovorno imenuju Parlament, Vijeće i Komisija. Te tri institucije usvojile su i međuinstitucionalni sporazum kako bi se zagarantovale nesmetane unutrašnje istrage u jednakim uvjetima u njima i u drugim tijelima, uredima i agencijama, uključujući Evropsku investicijsku banku i Evropsku centralnu banku.

OLAF svake godine istražuje nekoliko stotina slučajeva u kojima je EU prevarena za svoje prihode ili su nje-

na sredstva zloupotrijebljena. Posljedice mogu biti istražni postupci pokrenuti od strane nacionalnih vlasti, disciplinarni postupci, administrativne ili finansijske sankcije ili promjene zakonodavstava.

Najveća pojedinačna kategorija prevara, ako se mjeri finansijski učinak, je zloupotreba sredstava iz strukturnih fondova EU kojima se finansiraju projekti regionalnog i socijalnog razvoja. Krijumčarenje cigareta sljedeći je veliki cilj, a godišnje se zaplijeni stotine miliona cigareta. Treća najveća kategorija su nepravilnosti u izdacima za poljoprivredu. Procijenjeno je da više od 100 milijardi eura iz ukupnog budžeta EU završi u pogrešnim džepovima.

Među važnijim inicijativama OLAF-a posebno se izdvaja razvoj Strategije informiranja i komunikacije s javnošću radi sprečavanja prevara. Glavni ciljevi Strategije su: poboljšati sprečavanje prevara boljim i slobodnijim protokom informacija, zadovoljiti pravo građana da znaju šta je učinjeno radi zaštite njihovih interesa te podržati nezavisno djelovanje OLAF-a. Jedno od glavnih postignuća te komunikacijske politike bilo je stvaranje Mreže OLAF-ovih komunikatora za borbu protiv prevara (OLAF Anti-Fraud Communicators Network-OAFCN) 2001. godine. Osim toga, otvoren je besplatni telefon za sve građane koji uredima OLAF-a u državama članicama žele pružiti korisne informacije.

Ostale institucije koje djeluju u sektoru borbe protiv prevara

Evropska komisija:

- Opća uprava za oporezivanje i carinsku uniju
- Opća uprava za budžet
- Pravosuđe i unutrašnji poslovi (Borba protiv organiziranog kriminala)

Evropski parlament:

- Odbor za budžet (BUDG)
- Odbor za budžetsku kontrolu

Vijeće EU:

- Vijeće za ekonomska i finansijska pitanja
- Vijeće za pravosuđe i unutrašnje poslove

Evropski revizorski sud
EUROPOL

